БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

ЎЗБЕКИСТОН КП МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ, ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ВА МИНИСТРЛАР СОВЕТИ ОРГАНИ

ГАЗЕТА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН | № 135 (16.825). | 12 июнь 1977 йил, якшанба | Баҳоси 2 тийин.

РЕСПУБЛИКА МЕҲНАТКАШЛАРИ ЮБИЛЕЙ ВАХТАСИДА

ЖИЗЗАХ ОБЛАСТИ. Дўстлик районидаги «Комсомол» совхозининг деҳқонлари юбилей йилида 4579 гектар майдоннинг ҳар гектаридан 35 центнердан хирмон кўтаришга аҳд қилишган. Бу эса ўтган йили олинган ҳосилдан 3 центнер кўп. Шу кунларда хўжалик майдонларида юқори ҳосил учун кураш қизғин тус олиб кетган. Ҳозир ғўзаларга учинчи марта ишлов бериломоқда. Зарур минерал ўғитлар ўз вақтида солинмоқда. Бу ишлар айниқса совхознинг илғор еттинчи бўлимида яхши уюштирилган. Бўлимда 472 гектар майдоннинг ҳар гектаридан 45 центнердан ҳосил олишга аҳд қилинган. Суратларда: совхознинг 7-бўлими ишчиси, комсомол аъзоси Сулаймон Дониёров ҳар куни 10-12 гектар майдондаги ниҳолларга сифатли ишлов бермоқда, ўнгда совхознинг 7-бўлимида ғўзаларга ишлов бериш акс эттирилган.

А. Горокрик фотолари (ЎзТАГ).

СУҒОРИЛАДИГАН ЕРЛАР САХОВАТИ

Мамлакатнинг кўпгина районлари далалари ва ўтлоқлари узра ғалати камалакни—ишлаб турган суғориш агрегатларини кўриш мумкин. Замин саҳий қуёш нури, сунъий ёмғир билан ҳосилдорлик касб этади. Ҳосил учун курашнинг янги босқичи — оммавий суғориш, экинларни парвариш қилиш бошланди. КПСС Марказий Комитети май Пленуми қарорларидан ҳамда СССР Конституцияси лойиҳасининг умумхалқ муҳокамасидан ғоят илҳомланган ғаллакорлар, мелиораторлар, барча қишлоқ меҳнаткашлари зўр ғайрат-шижоат билан ишламоқдалар.

Ерларни суғориш — КПСС XXV съезди ўнинчи беш йилликда белгилаган мелиорация программасининг муҳим бўғинидир. Бу нарса партия Марказий Комитетининг халқ хўжалигини янада ривожлантириш ҳақидаги мактубида яна бир бор таъкидлаб ўтилди. Суғоришнинг аҳамияти ғоят катта. Бошоқли экинларнинг учдан икки қисми қурғоқ зоналарда жойлашган бизнинг мамлакатимизда суғориш асосий проблемани — дон етиштиришни кўпайтириш, экинлар ҳосилдорлигини ошириш проблемасини ҳал этишга имкон беради. Суғориладиган ерларда шоли, пахта етиштирилади, сабзавот ва қанд лавлагининг кўпгина қисми экилади.

Ерларни ўзлаштириш суръатлари тобора кучаймоқда. Шу беш йилликда давлат ва колхозларнинг маблағлари ҳисобига салкам беш миллион гектар янги ерларни фойдаланишга топшириш ва мавжуд суғориладиган ерлардан 1,2 миллион гектарининг мелиоратив ҳолатини яхшилаш кўзда тутилмоқда. Бу йил анча ишларни қилишга тўғри келади. Қурувчилар Улуғ Октябрь байрамига қадар деҳқонларга салкам 980 минг гектар суғориладиган экин майдонларини топширишлари керак.

Ўзбекистонда, Қозоғистонда, Астрахань ва бошқа қатор областларда иш қизғин бормоқда. Бироқ иш ҳамма жойда ҳам яхши кетяпти, деб бўлмайди. Ишларни уюштиришдаги камчиликлар натижасида Украина, Молдавиянинг баъзи районларида, «Главсредволговодстрой»да мелиораторлар суғориладиган ерларни топширишда қолоқликка йўл қўймоқдалар. Ўрта Волга, Шимолий Кавказнинг бир қанча жойларида янги ерларни ўзлаштириш чўзиб юборилялти. Иттифоқ ҳамда республика мелиорация ва сув хўжалиги министрликлари йўл қўйилган камчиликларга барҳам бериш, планларнинг бажарилишини таъминлаш, иш сифатининг юксак бўлишига эришиш чораларини кўришлари лозим.

Ўзлаштирилган ерлардан фойдаланиш алоҳида ғамхўрлик қилиниши керак бўлган ишдир. Энг юқори ҳосил олиш учун мусобақа қатнашчилари учун хўжаликни моҳирона юритишнинг мезони — фойдаланишга топширилган ҳар бир гектар ернинг самарадорлигини, мелиорацияга сарфланган ҳар бир сўмнинг келтирадиган фойдасини оширишдан иборат. Ерларни суғориш ўғитлардан, сара навлардан фойдаланиш, агротехниканинг айрим усулинигина эмас, балки унинг бутун комплексини тўла қўлланиш имконини беради. Ишга мана шундай ёндашиш туфайли Қримда ҳар гектар суғориладиган ердан ўрта ҳисобда 44-48 центнердан дон, Тожикистонда 30 центнер ва ундан ҳам юқори пахта етиштираётган хўжаликлар яхши натижаларга эришмоқдалар. Муттасил мўл ҳосил етиштириш тажрибасини пухта ўрганиш диққатга сазовордир. Қишлоқ хўжалик ва мелиорация органлари бу тажрибани ёйишга диққат-эътибор беришлари зарур.

Кўпгина районларда ўзлаштирилган ерларнинг маҳсулдорлиги секин ўсаётганлиги ташвишлантирарли ҳолдир. Мелиорация қурилиши сифатининг ёмонлиги ва агротехника талабларининг бузилиши оқибатида Россия Федерациясининг бир қатор областлари, Озарбайжон ва Туркманистондаги суғориладиган ерларда бошоқли экинлар ҳосилдорлиги паст. Жанубий Қозоғистоннинг суғориладиган ерларида ҳар гектар ердан атиги 25 центнердан дон олинмоқда. Ишни яхшилаш учун экинларни парвариш қилиш технологиясига ва суғориш режимига қатъий риоя қилиш устидан назоратни кучайтириш, суғориладиган майдонлар структурасини, ирригация иншоотларидан фойдаланишни такомиллаштириш зарур.

Беш йилликнинг иккинчи йилида мамлакатнинг суғориладиган ерларидан 17 миллион тонна дон, шу жумладан, 2,3 миллион тонна шоли, 2,4 миллион тонна маккажўхори дони, шунингдек 8,3 миллион тонна пахта, кўп миқдорда сабзавот ва бошқа маҳсулотлар ҳосили олиниши керак. План ва социалистик мажбуриятларни муваффақиятли бажариш суғориладиган ерларнинг имкониятларидан ва ёзги мавсумда ўтлоқлардан энг тўлиқ фойдаланишга боғлиқ. Бугунги кунда энг муҳим вазифа — экинзорларни мунтазам ва вақтида суғоришдан, сув тақсимоти устидан қатъий назорат ўрнатишдан, айниқса сув камчиллиги сезилаётган жанубий районларда бу ишни режали ташкил этишдан иборат. Аммо жойлардан келаётган маълумотлар баъзи ерларда қимматли фурсат бой берилаётганидан далолат бермоқда. Чунончи, Марказий Қоратупроқ ерларнинг Тамбов, Воронеж, Курск ва бошқа областлари июннинг биринчи ўн кунлигида белгиланган майдонларнинг ярмини ҳам суғормаганлар. Ёмғир ёғдириш машиналари ва насос агрегатларининг ремонти чўзиб юборилиши, техникадан қониқарсиз фойдаланиш оқибатида шундай аҳвол юз бермоқда. Колхозлар ва совхозлар техникадан тўлиқ фойдаланишлари, машиналарнинг икки-уч сменада ишлашини таъминлашлари лозим. Куйбишев, Волгоград ва бошқа баъзи областларда ҳали бунга эришилгани йўқ. Яқин кунлар ичида ишни намунали йўлга қўйиш керак. Акс ҳолда, ўтган йили юз берганидек, экинзорларнинг кўпчилик қисмига сув берилмай, улардан олинадиган ҳосил кутилганича бўлмайди.

Деҳқонлар кўп идораларнинг ёрдамини кутишяпти. Трактор ва қишлоқ хўжалик машинасозлиги министрлиги суғориладиган зоналардаги хўжаликларни суғориш техникаси ҳамда унинг запас қисмлари билан яхшироқ таъминлашлари зарур. Химия ва нефть машинасозлиги министрлиги насос ускуналари учун деталлар етказиб беришни тезлаштириши лозим. Қимматли техникага хўжасизларча муносабатда бўлинаётганлиги мутлақо йўл қўйиб бўлмайдиган ҳолдир. Саратов областида ерларни суғориш вақтида ёмғир ёғдириш агрегатларининг баъзилари қисмларга ажратиб ташлангани маълум бўлиб қолди. Маҳаллий партия ва совет органлари машиналардан самарали фойдаланиш ва уларни сақлашда хўжалик раҳбарларининг масъулиятини кучайтиришлари даркор.

Партия ташкилотларининг бурчи — мелиораторлар, барча деҳқонларнинг куч-ғайратини ирригация қурилиши сифатини яхшилашга, суғориладиган ерлардан тўлиқ фойдаланишга қаратишдан иборат.

Меҳнат коллективларида ташкилотчилик ва сиёсий оммавий ишларни кучайтириш, мажбуриятларнинг бажарилишини мунтазам текшириб бориш, ишлаб чиқаришнинг барча ҳал қилувчи участкаларида хўжалик фаолияти устидан коммунистларнинг талабчанлик билан контроллик қилишлари бу ишни муваффақиятли ҳал қилиш имконини беради.

КПСС XXV съезди кўрсатмаси асосида суғориладиган ерлардан ғоят самарали фойдаланиш қишлоқ хўжалигимизни янада ривожлантиришнинг зарур шартидир.

(«Правда»нинг 11 июндаги бош мақоласи).

ҚИШЛОҚ КООПЕРАЦИЯСИНИНГ «ГЎШТ ЦЕХИ»

Тошкентда уч кун мобайнида қишлоқ кооператорларининг Бутуниттифоқ семинар-кенгаши бўлиб ўтди. Семинар-кенгаш иштирокчилари молни сўқимга боқиш ва гўшт етиштириш юзасидан СССР Центросоюз системасига қарашли илғор ихтисослаштирилган хўжаликларнинг тажрибаси билан танишиб чиқдилар.

Кенгашда таъкидлаб ўтилганидек, республика қишлоқ кооперацияси кооператив савдоси ва умумий овқатланиш учун кўплаб гўшт етказиб берадиган бўлиб қолди. Хўжаликлар бу йил аҳолига ана шу қимматли маҳсулотдан 50 минг тонна сотишни мўлжалламоқда. Кооперативлар «гўшт цехи»нинг озуқа базаси ўсмоқда.

Семинар иштирокчиларига илғор бўрдоқичилик хўжаликлари кўрсатилди. Россия Федерацияси, Қозоғистон ва бошқа республикаларнинг кооператив ташкилотлари вакиллари ўз навбатида арзон гўшт етиштириш соҳасидаги тажрибалари билан ўртоқлашдилар.

(ЎзТАГ).

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИДА

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми республиканинг темир йўл транспортида кўп йил, самарали ишлаганлиги учун ва туғилган кунига олтмиш йил тўлиши муносабати билан Ўрта Осиё темир йўли бошлиғининг биринчи ўринбосари Яков Васильевич **Бахолдин**га «Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган инженер» фахрий унвонини берди.

* * *

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми республиканинг комсомол ва совет органларида кўп йил, самарали ишлаганлиги учун ва туғилган кунига эллик йил тўлиши муносабати билан Ўзбекистон ССР Министрлар Совети ишлар мудирлиги маданият бўлимининг катта референти Мукаррам Валиевна **Тошпўлатова**ни Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Фахрий ёрлиғи билан мукофотлади.

ГИМН СОЮЗА СОВЕТСКИХ СОЦИАЛИСТИЧЕСКИХ РЕСПУБЛИК

Утвержден Указом Президиума Верховного Совета СССР от 27 мая 1977 г.

Текст С. Михалкова и Г. Эль-Регистана

Музыка А. В. Александрова

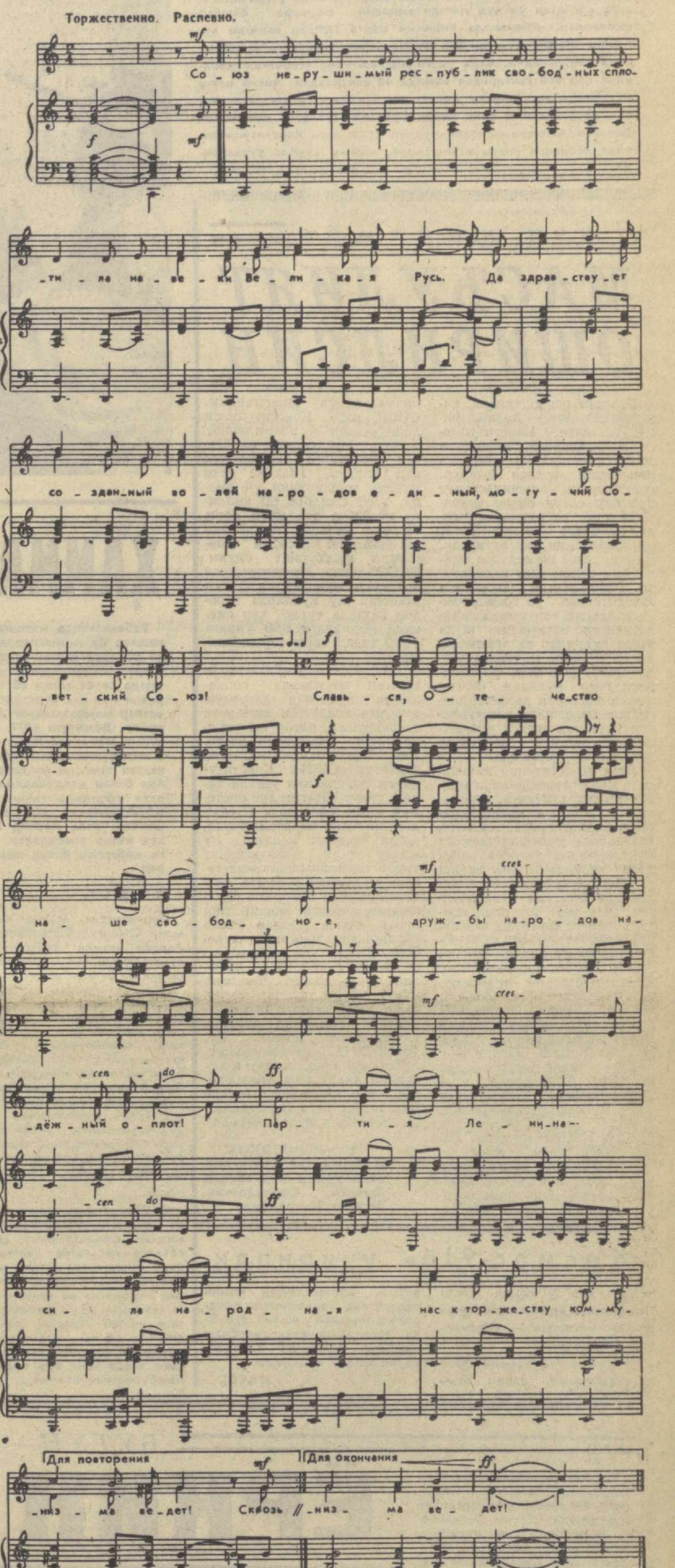

Союз нерушимый республик свободных
Сплотила навеки Великая Русь.
Да здравствует созданный волей народов
Единый, могучий Советский Союз!

Славься, Отечество наше свободное,
Дружбы народов надежный оплот!
Партия Ленина — сила народная
Нас к торжеству коммунизма ведет!

Сквозь грозы сияло нам солнце свободы,
И Ленин великий нам путь озарил:
На правое дело он поднял народы,
На труд и на подвиги нас вдохновил!

Славься, Отечество наше свободное,
Дружбы народов надежный оплот!
Партия Ленина — сила народная
Нас к торжеству коммунизма ведет!

В победе бессмертных идей коммунизма
Мы видим грядущее нашей страны,
И красному знамени славной Отчизны
Мы будем всегда беззаветно верны!

Славься, Отечество наше свободное,
Дружбы народов надежный оплот!
Партия Ленина — сила народная
Нас к торжеству коммунизма ведет!

КЕНГ ҚЎЛЛАБ-ҚУВВАТЛАНМОҚДА

ҚАРШИ, 11 июнь. (ЎзТАГ). Қашқадарё область партия активининг йиғилишида область партия комитетининг биринчи секретари Р. Ғ. Ғойибов «КПСС Марказий Комитети 1977 йил май Пленумининг якунлари ва область партия ташкилотининг КПСС Марказий Комитети Бош секретари ўрток Л. И. Брежнев докладидан келиб чиқадиган вазифалари» тўғрисида доклад қилди.

Докладчи ва музокараларда сўзга чиққан нотиқлар янги Конституция лойиҳасини маъқуллаган КПСС Марказий Комитетининг май Пленуми партиямиз ва давлатимиз тарихида муҳим ўрин эгаллаши ҳақида ғоят зўр мамнуният билан гапирдилар. Область меҳнатчилари Асосий қонун лойиҳасини муҳокама қилар эканлар, социалистик демократияни ривожлантириш, халқ фаровонлигини ошириш тўғрисида тинимсиз ғамхўрлик қилганликлари учун жонажон партияга, КПСС Марказий Комитети Бош секретари ўрток Л. И. Брежнев бошчилигидаги унинг ленинчи Марказий Комитетига самимий миннатдорчилик билдирмоқдалар. Улар ҳозир партия XXV съезди қарори асосида амалга оширилаётган Қарши даштига ҳужум ҳозир амалдаги Конституция қабул қилинганидан буён мамлакатимизда рўй берган жуда катта ўзгаришларни кўрсатувчи ажойиб мисол бўлиши мумкин, деб таъкидладилар.

Йиғилиш қатнашчилари КПСС Марказий Комитетининг май Пленуми қарорларини, Совет давлати Асосий қонуни лойиҳасини қизғин маъқуллаётганликларини айтдилар. Совет давлати Асосий қонунининг лойиҳаси Советлар мамлакатининг иқтисодий қудратини янада юксалтиришга, коммунистик қурилишда янгидан-янги муваффақиятларга эришишга хизмат қилади.

* * *

ГУЛИСТОН, 11 июнь. (ЎзТАГ). Бугун бу ерда Сирдарё область партия активининг йиғилиши бўлди. Йиғилиш қатнашчилари СССР янги Конституциясининг лойиҳасини, КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари, Конституция комиссиясининг раиси ўрток Л. И. Брежневнинг докладини ҳамда партия Марказий Комитети 1977 йил май Пленуми қарорларини муҳокама қилдилар. Актив йиғилишида область партия комитетининг биринчи секретари В. А. Хайдуров доклад қилди.

Коммунистик партия раҳбарлигида Ленин йўлидан эзгу мақсад — коммунизм сари бораётган совет халқининг 60 йил мобайнидаги қаҳрамонона меҳнатининг якунлари, — деди докладчи ва сўзга чиққан нотиқлар,—Конституция лойиҳасида ўзининг ёрқин ифодасини топган. Мамлакатимизнинг Асосий қонуни Советлар мамлакати барча буюк ғалабаларининг битмас-туганмас манбаи бўлган совет халқлари ленинчи бузилмас дўстлигининг тантанасини янада кўпроқ мустаҳкамланиши йиғилишида алоҳида таъкидлаб ўтилди. Ана шу дўстликнинг кучи ва мустаҳкамлиги Мирзачўлда ёрқин ва таъсирчан суратда намоён бўлди. Мирзачўлни ўзлаштиришда кўпгина республикаларнинг намояндалари қатнашдилар. Ҳозир бу ерда СССРдаги 70 миллат вакиллари ягона оила бўлиб меҳнат қилмоқдалар.

Актив йиғилиши СССР Конституциясининг лойиҳасини, ўрток Л. И. Брежневнинг КПСС Марказий Комитети май Пленумида қилган доклади қоидалари ва хулосаларини якдиллик билан маъқуллаб, уларга оғишмай амал қилиш ва ижро этиш учун қабул қилди. Қабул қилинган қарорда область меҳнаткашлари ўзларининг бутун куч-ғайратларини Улуғ Октябрнинг 60 йиллиги шарафига зиммага олинган юксак социалистик мажбуриятларни бажаришга бағишлайдилар, яъни объектларни муддатидан илгари ишга туширишни таъминлайдилар, саноат ва қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришининг самарадорлиги ва сифатини оширадилар, деб таъкидланади.

ВАТАНИГА ЖЎНАБ КЕТДИ

Миср Араб Республикаси бош министрининг ўринбосари, ташқи ишлар министри Исмоил Фаҳмий 11 июнь куни Москвадан ватанига жўнаб кетди. У ўзаро келишиб олинганига мувофиқ визит билан мамлакатимизда меҳмон бўлиб турди.

Аэродромда И. Фаҳмийни КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, СССР ташқи ишлар министри А. А. Громико ва бошқа расмий кишилар кузатиб қолдилар.

(ТАСС).

СССР КОНСТИТУЦИЯСИ ЛОЙИҲАСИ УМУМХАЛҚ МУҲОКАМАСИДА

ҲАЁТИМИЗНИНГ АСОСИЙ ҚОНУНИ

АНДИЖОН ОБЛАСТИ. Комсомолобод районидаги Мирзааҳмедов номли совхоз ғаллакорлари арпа ўримини ўтган йилдагига нисбатан ўн кун илгари оммавий равишда бошлаб юбордилар. Хўжаликда биринчи марта ГДРдан олинган арпанинг «ДИО» нави экилди. Бу маҳаллий навларга нисбатан анча серҳосилдир. Беда уруғи аралаштириб сепилган арпанинг ҳар 100 гектаридан камида 40 центнердан ҳосил олиш мўлжалланган. Уримни саккиз иш кунида тугатиш учун қизғин мусобақа авж олиб кетди. Суратда: агитатор коммунист Донохон Аҳилова комбайнчиларни СССР янги Конституциясининг лойиҳаси билан таништириб, қизғин суҳбат ўтказмоқда.

А. Ашуров фотоси, (ЎзТАГ).

Ишчи таклифи

МАСЪУЛИЯТ ОШИРИЛСИН

Корхонамиз ишчилари, инженер-техник ходимлари СССР янги Конституциясн лойиҳасининг матбуотда эълон қилинишини сабрсизлик билан кутган эдилар. Конституция лойиҳасининг ҳар бир сатри бизни қувонтирмоқда ва руҳлантирмоқда. У совет жамиятининг улуғворлигини акс эттиради. Чунки, совет жамиятида меҳнаткаш инсон ғоят қадрланади. Ривожланган социализм жамиятигина ўз гражданларига Асосий қонунимиз лойиҳасида акс эттирилган жуда катта ҳуқуқлар ва эркинликларни беради. Партия, давлат сен учун, халқ фаровонлиги учун қўлидан келган ҳамма ишларни қилаётганлиги ҳар биримизда коммунистик қурилиш ишига қўшаётган ҳиссамизни кўпайтириш истагини туғдирмоқда.

Янги Конституция лойиҳасида СССР гражданлари меҳнат қилиш ҳуқуқига, жумладан, ўзларининг лаёқатларига, қобилиятларига, танлаган касбларига мувофиқ жамоат эҳтиёжларини ҳисобга олган ҳолда касб, машғулот ва иш танлаш ҳуқуқига эга эканликлари алоҳида таъкидланган. Мен ана шу доно ғамхўрликни ўз ҳаётимда кун сайин сезиб турибман. Ота-боболарим чармгарлик ҳунари билан шуғулланиб келишган. Лекин рўшнолик кўришмаган. Мен ҳам ота касбини танлаб, Йўлдош Охунбобоев номли кўн заводига ишга кирдим. Совет тузуми туфайли бахт топдим. Юқори разрядли тарашловчи бўлиб етишдим. Фидокорона меҳнатим эвазига ҳукуматнинг олий мукофотларини олдим. Яқинда эса Социалистик Меҳнат Қаҳрамони деган юксак унвон эгаси бўлдим.

Мен ўнинчи беш йилликнинг биринчи йили топшириғини қарийб бир ярим баравар бажариб, юқори кўрсаткични қўлга киритгандим. СССР янги Конституцияси лойиҳасидан илҳомланиб, меҳнат зафарларини она-Ватан равнақига бағишлашга аҳд қилдим. Шахсий беш йиллик топшириқни уч йилда, Улуғ Октябрь 60 йиллиги кунигача эса икки ярим йиллик вазифа миқдорида иш бажариш юзасидан оширилган мажбурият олдим. СССР янги Конституцияси лойиҳаси муҳокамаси давом этаётган шу кунларда зарбдор вахтада туриб, ҳар сменада нормадаги 650 ўрнига 1000 тадан чарм тарашлаяпман.

Биз, ишчилар қўлга киритаётган ютуқларда социалистик мусобақа давомида вужудга келаётган янги-янги ташаббуслар, илғор иш усулларининг аҳамияти катта. Улар борган сари оммалашиб бораётир. СССР Конституцияси лойиҳасини ўргана туриб, унинг «Иқтисодий система» деган 2-бобидаги 15-моддага аниқлик киритиш керак, деган фикрга келдим. Бу модда халқ хўжалигининг турли тармоқларида омма ташаббускорлиги вужудга келтираётган энг илғор иш усулларини, албатта, жорий этиш керак, деган сўзлар билан тўлдирилса мақсадга мувофиқ бўлур эди. Менимча, жойларда социалистик хўжалик юритишнинг самарали илғор иш усулларини жорий этиш учун зарур шарт-шароитлар яратилиши алоҳида уқтирилиши лозим. Бу, ўртоқ Л. И. Брежнев таъкидлаганидек, социалистик мусобақани янада авж олдиради, ҳар бир кишининг топширилган иш учун масъулиятини оширишга ёрдам беради.

Ўлмас РОЗИҚОВ,
Самарқанддаги Охунбобоев номли кўн заводи ишчиси, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони.

«Космос-916» учирилди

1977 йил 10 июнда Совет Иттифоқида Ернинг навбатдаги сунъий йўлдоши — «Космос-916» учирилди.

Йўлдош ичига космик фазо тадқиқотларини давом эттиришга мўлжалланган илмий аппаратлар ўрнатилган. Аппаратлар нормал ишлаб турибди. Координациялаш-ҳисоблаш маркази келаётган ахборотларни ишлаб чиқмоқда.

(ТАСС).

ҲАММА МАЪҚУЛЛАМОҚДА

Ўзбекистонда митинглар ўтказиш давом этмоқда. Меҳнаткашлар бу митингларда СССРнинг янги Конституцияси туфайли вужудга келган ўз фикр ва ҳис-туйғуларини изҳор этмоқдалар. Митингларнинг қатнашчилари ана шу ғоят муҳим ҳужжатда совет халқи 60 йил мобайнида босиб ўтган шонли тарихий йўл акс эттирилганлигини таъкидламоқдалар. Улар Советлар мамлакатининг Асосий Қонуни лойиҳасини, КПСС Марказий Комитети 1977 йил май Пленумининг қарорларини, КПСС Марказий Комитети Бош секретари, Конституция комиссиясининг раиси ўртоқ Л. И. Брежневнинг шу Пленумда қилган доклади қоидалари ва хулосаларини қизғин ва якдиллик билан маъқулламоқдалар. Сўзга чиққан нотиқлар меҳнат аҳли тўғрисида тинимсиз ғамхўрлик қилаётганликлари учун КПСС ленинчи Марказий Комитетининг Сиёсий бюросига, шахсан ўртоқ Леонид Ильич Брежневга чуқур миннатдорчилик изҳор этмоқдалар, бу ғамхўрликка меҳнатда янгидан-янги зафарлар билан жавоб қайтариш мажбуриятини олмоқдалар.

● НУКУС

Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Омонгул Сапарбоева К. Авезов номли совхоз-техникумда ўтказилган митингда сўзга чиқиб, бундай деди:

— Коммунизм қураётган мамлакатимиз аввало ҳар бир совет гражданининг ташаббусига, ижодий ва ҳалол меҳнатига таянаётганлиги билан фахрланамиз. Кўп йиллардан буён қишлоқда ишламоқдаман. Оддий ишчидан бўлим бошқарувчисигача бўлган йўлни босиб ўтдим. Хўжалигимиз қандай ўсганлигини, унинг одамлари ўзгарганлигини яхши кўриб турибман. Бултур совхозимиз бир миллион сўм фойда олди.

СССРнинг янги Конституцияси давлатимиз ижтимоий ва меҳнат фаолиятининг ҳамма соҳаларида актив қатнашиш учун бизга янада кўпроқ имкониятлар очиб беради. Бинобарин биз партия ва ҳукумат бизга кўрсатган катта ишончни оқлаш, ишлаб чиқариш самарадорлиги ва иш сифатини ошириш учун социалистик мусобақани янада кенг авж олдириш мажбуриятини оламиз.

Митинг қатнашчилари КПСС Марказий Комитети Бош секретари, Конституция комиссиясининг раиси ўртоқ Л. И. Брежневнинг КПСС Марказий Комитети 1977 йил май Пленумида қилган докладида СССР Асосий Қонунининг лойиҳаси атрофлича илмий таҳлил қилинганлигини, муҳим вазифалар қўйилганлигини таъкидлаб ўтдилар.

● САМАРҚАНД

Алишер Навоий номли Самарқанд давлат университети студентлари ва ўқитувчиларининг митингида унинг ректори, Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг мухбир аъзоси А. К. Отахўжаев сўзга чиқди.

— СССР Конституциясининг лойиҳасида, — деди у, — халқ маорифига катта эътибор берилган. Университетимиз ташкил этилгандан буён ўтган ярим аср мобайнида халқ хўжалиги учун минг-минглаб мутахассис тайёрлаб берди, битириб чиққан кишиларнинг кўплари педагог бўлиб ишламоқдалар. Биз Конституция лойиҳасининг 45-моддасини айниқса зўр мамнуният билан ўқидик. Лойиҳанинг бу моддасида мамлакатимиз гражданларининг илм олиш ҳуқуқи тўғрисида гап боради. Бу модда коммунизм бунёдкорлари бўлган совет кишилари ҳар томонлама камол топган бўлишлари кераклиги ҳақида партия билан ҳукумат тинмай ғамхўрлик қилаётганликларини яна бир бор таъкидлайди.

Митинг қатнашчилари ўз нутқларида халқ маорифини янада ривожлантириш тўғрисида ғамхўрлик қилаётганлиги учун Коммунистик партияга астойдил миннатдорчилик изҳор қилдилар.

● ЖИЗЗАХ

Мирзачўл районидаги «Ўзбекистон» совхозининг 4-пахтачилик бригадаси дала шийпонида митинг ўтказилди.

— Советлар мамлакати янги асосий қонуни лойиҳасининг ҳар бир сатри, — деди бригада бошлиғи Г. Ортиқов, — инсон тўғрисидаги, унинг фаровонлигини ошириш ҳақидаги ғамхўрлик билан суғорилгандир. Бу ажойиб ҳужжатда шаҳар билан қишлоқ ўртасидаги тафовутларнинг йўқотилиб бориши тўғрисида гапирилади. Мисол учун совхозимизни олайлик. Ҳозирги вақтда деҳқоннинг уйи шаҳар аҳолисининг уйидан жуда кам фарқ қилади. Қишлоқ хонадонида барча қулайликлар мавжуд. Деҳқон меҳнатининг характери ҳам ўзгарди. Қудратли техника бизга ёрдам бермоқда. Чунончи, сўнгги бир йил ичидагина хўжалигимизда қишлоқ хўжалик машиналари парки икки баравар кўпайди. Биз барча совет меҳнатчилари тўғрисида партия ва ҳукуматимиз қилаётган зўр ғамхўрликларга зарбдор меҳнатимиз билан жавоб берамиз. (ЎзТАГ).

КОНСУЛЬТАЦИЯ

19 ИЮНЬ
маҳаллий Советларга сайловлар куни

ОВОЗ БЕРИШ ТАРТИБИ

Меҳнаткашлар депутатлари маҳаллий Советларига сайловлар тобора яқинлашмоқда. Сайловларга тайёргарлик Коммунистик партия раҳбарлигида кенг жамоатчилик иштирокида совет демократиясини янада ривожлантириш, маҳаллий Советлар фаолиятини кучайтириш, уларнинг омма билан алоқасини мустаҳкамлаш ҳамда Улуғ Октябрнинг 60 йиллик юбилейини муносиб кутиб олиш шиори остида олиб борилмоқда.

Бу йилги сайловларга тайёргарлик ишлари муҳим воқеаларга бой. Айниқса КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари Л. И. Брежнев бошчилигидаги Конституция комиссияси тақдим этган СССР Конституцияси лойиҳасини КПСС Марказий Комитети май Пленумида якдиллик билан маъқуллангани ва умумхалқ муҳокамасига қўйилгани республикамиз меҳнаткашларининг сиёсий активлиги ва меҳнатдаги кўтаринкилигини янада оширди.

Сайловчилар 19 июнь куни коммунистлар билан партиясизлар блоки номзодлари учун овоз бериш билан коммунистик партия атрофига маҳкам жипслашганликларини яна бир бор намойиш этадилар. Сайлов куни эрталаб соат 6 да Участка сайлов комиссиясининг раиси комиссия аъзолари иштирокида сайлов қутиларини, сайловчилар рўйхатларини ва барча бюллетенларни кўздан кечиради. Сайлов қутиларини сургичлаб унга комиссия муҳрини босади. Шундан кейин сайловчиларни овоз беришга таклиф этади. Сайловчилар участка биносига киргач, Участка сайлов комиссиясининг секретари ё аъзоларидан бирига ўз паспортини, колхоз дафтарчасини, касаба союз билетини ёхуд бошқа шахсий гувоҳномасини кўрсатади. Ҳужжат текширилиб, сайловчилар рўйхатига тегишли белги қўйилгач, сайловчи маълум нусхадаги бюллетенларни олади. Сайловчига жойига қараб учтагача нусхада сайлов бюллетени берилиши мумкин. Улардан бири меҳнаткашлар депутатлари область Советига, иккинчиси район ёки шаҳар Советига, учинчиси эса қишлоқ ёки посёлка Советига сайлов бюллетенларидир.

Сайлов куни сайлов участкасига «Овоз бериш ҳуқуқи гувоҳномаси» билан бошқа ердан келган сайловчи Участка сайлов комиссиясига мурожаат қилгач, алоҳида рўйхатга киритилади ва шундан кейин сайлов бюллетенлари олади.

Сайлов бюллетенларини олгач, сайлов бюллетени тўлдириладиган махсус хонага йўл олади. Бюллетенлар билан танишиб чиққанидан сўнг сайловчи ҳар бир бюллетенда ўзи овоз бермоқчи бўлган фақат битта номзодни қолдиради. Сўнгра сайлов қутисига бюллетенларни ташлайди. Участка сайлов комиссияси сайлов куни яширин овоз бериш тўғрисидаги талабларга қатъий риоя қилиниши устидан назорат қилиб туриши лозим.

Бетоблиги сабабли сайлов участкасига кела олмайдиган сайловчиларга махсус транспорт воситаси ажратилади. Баъзан эса бундай сайловчиларнинг уйига Участка комиссиясининг аъзоси ёки махсус вакил қилинган шахс кичик ҳажмдаги сайлов қутиси билан келиб сайлов бюллетенларини уларнинг уйларида қабул қилиб олади. Бир сайловчи ўрнига бошқа сайловчининг овоз бериши қатъиян ман этилади.

Участка сайлов комиссияси овоз бериш вақтида тартиб-интизом бўлишини таъминлаш билан бирга сайловчилардан ўзига тушган ёзма (ёки оғзаки) тарздаги ариза ва шикоятларни овоз бериш тугагунга қадар кўриб чиқиши лозим. Бу ариза ва шикоятларнинг қисқача мазмуни ҳамда комиссиянинг улар юзасидан қабул қилган қарори овоз бериш протоколига албатта ёзиб қўйилиши шарт.

Сайлов куни кечқурун соат 10 да Участка сайлов комиссиясининг раиси овоз бериш тугади деб эълон қилади ва комиссия овозларни санашга киришади. Овозлар сайлов Участкаси биносида иш охиригача танаффус қилмасдан санаб чиқилади. Овозларни санаб чиқиш вақтида шу бинода жамоат ташкилотлари ва меҳнаткашлар жамиятларининг махсус вакиллари, шунингдек матбуот ходимлари иштирок этишга ҳақли. Бу ҳолда улар фамилияси овоз бериш протоколига ёзиб қўйилади.

Шуни айтиш зарурки, сайлов қутиларини очишдан аввал фойдаланилмай қолган барча бюллетенлар муҳрлаб қўйилади. Акс ҳолда улар овоз берилган бюллетенларга аралашиб кетиши мумкин. Айни вақтда Участка комиссияси сайловчилар рўйхати бўйича сайловчиларнинг умумий сони (бунга «Овоз бериш гувоҳномаси» билан келган сайловчилар сони ҳам киритилади) билан бюллетень олган сайловчилар сонини аниқлаб чиқади. Шундан кейингина сайлов қутиларини очишга киришилади.

Ҳар бир бюллетень бўйича берилган овоз натижаларини комиссия раиси Участка комиссияси аъзоларига агарда сайлов бюллетенига мазкур округ бўйича депутатликка номзоди кўрсатилган шахс фамилияси ўчирилиб, унинг ўрнига бошқа киши фамилияси ёзиб қўйилган бўлса, бундай бюллетень ҳақиқий ҳисобланади-ю, лекин у депутатликка номзоди кўрсатилган кишига қарши овоз берилган деб топилади. Борди-ю, бюллетенда депутатликка номзоднинг фамилияси билан бир қаторда бошқа шахс фамилияси ёзиб қўйилган бўлса, бундай бюллетень ҳам ҳақиқий ҳисобланади ва у депутатликка номзод учун овоз берилган бюллетень деб топилади.

Белгиланган нусхада бўлмаган бюллетенлар ҳақиқий эмас деб ҳисобланади. Агар у ёки бу бюллетень ҳақиқий ё ҳақиқий эмаслиги тўғрисида шубҳа туғилса, бу ҳолда Участка сайлов комиссияси бу масалани овозга қўйиш йўли билан ҳал қилади ва шу ҳақда протоколга ёзиб қўйилади.

Жами бюллетенлар — ҳақиқийлари алоҳида, ҳақиқий эмас, деб топилганлари алоҳида санаб чиқилгач, Участка сайлов комиссияси ҳар бир сайлов округи бўйича белгиланган формада икки нусхада овоз бериш протоколи тузади. Овоз бериш натижалари шу тарзда аниқлаб чиқилгач, ҳақиқий ва ҳақиқий эмас деб топилган бюллетенлар алоҳида-алоҳида сўргичланиб муҳрланади ва сайловга оид қолган бошқа ҳужжатлар комиссия муҳри билан бирга сақлаш учун тегишли Совет ижроия комитетига топширилади.

Округ сайлов комиссиялари участка сайлов комиссияларининг овоз бериш протоколларига асосланиб, сайлов округлари бўйича берилган овозларни санаб чиқади ва депутатликка номзод учун берилган овозлар сонини аниқлайди. Депутатликка номзоди кўрсатилган шахс округ бўйича берилган овозларнинг ярмидан кўпини олган бўлсагина, сайланган деб ҳисобланади. Кўпчилик овоз бермаган жойларда қайта сайлов ўтказилади.

Сайловдан сўнг, Округ сайлов комиссиясининг раиси депутатликка сайланган номзодга унинг депутат қилиб сайланганлиги ҳақида гувоҳнома беради ва депутат ўз бурчини бажаришга киришади.

В. АБДУЛЛАЕВ,
Ўзбекистон Олий Совети Президиуми Советлар бўлимининг катта инструктори.

СИФАТЛИ МАҲСУЛОТЛАР

Андижон пойафзалчилари аҳолига кўплаб сифатли маҳсулот ишлаб чиқаришда янгидан-янги муваффақиятларни қўлга киритмоқдалар. Улар Бутуниттифоқ социалистик мусобақасига қўшилиб ҳамда илғор ўн тўрт ташаббускор ишчи изидан борган ҳолда меҳнатда яхши кўрсаткичларга эришмоқдалар. Айниқса фабриканинг махсус цехи коллективи ажойиб ўрнак бўлаётир. Бу коллектив яқинда ўз устига олган социалистик мажбуриятнинг асосий моддасини шараф билан бажарганлиги тўғрисида ғалаба рапорти берди. Сифат белгиси тамғаси босилган маҳсулотларни ишлаб чиқаришда пландан ташқари 1,5 минг сўмлик маҳсулотни реализация қилди. Бу ишда фабриканинг илғор ишчилари алоҳида ўрнак кўрсатмоқдалар. Г. Халилов, А. Шокиров, А. Раҳмонов, А. Яшина, Т. Худойбердиев каби ишчилар социалистик мажбуриятларнинг муддатидан илгари ошириб бажарилишига салмоқли ҳисса қўшдилар. Илғорлар смена топшириқларини муддатидан олдин бажариб, фақат сифатли маҳсулот тайёрлаб бермоқдалар.

Цех ишчилари йил бошидан бери пойафзалнинг етти хил янги нусхасини мукаммал ўзлаштиришга эришдилар. Айниқса қизлар ва болалар учун ишлаб чиқарилган сандалетлар харидорларни мамнун этаётир.

Андижон пойафзалчилари яна йил охиригача бир неча хил маҳсулотни Сифат белгиси билан чиқаришга аҳд қилишган. Бу эса, уларнинг Улуғ Октябрнинг 60 йиллигига муносиб совғаси бўлади.

БУГУН—ЕНГИЛ САНОАТ ХОДИМЛАРИ КУНИ

ЁРҚИН ИСТИҚБОЛ САРИ

Бизнинг бу йилги анъанавий байрамимиз маҳаллий Советларга сайловларга тайёргарлик кўрилаётган, Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи янги Конституциясининг лойиҳаси қизғин муҳокама қилинаётган ва Улуғ Октябрь шонли 60 йиллигини муносиб зафарлар билан кутиб олиш учун социалистик мусобақа тобора кенгайиб бораётган дамларда нишонланмоқда.

Республикамизнинг кўп минг кишилик енгил саноатчилар армияси байрамга муносиб совғалар билан келди. Улар Совет Иттифоқи Коммунистик партияси XXV съезди ва КПСС Марказий Комитети Пленумлари қарорларида аҳоли турмуш фаровонлигини ошириш ва халқ истеъмол молларини кўплаб ишлаб чиқариш, сифатини тубдан яхшилаш, турларини бойитиш тўғрисида белгиланган вазифаларни амалга ошира бориб, катта муваффақиятларга эришмоқдалар. Масалан, самарадорлик ва сифат беш йиллигининг тўнғич йилида пландан ташқари 56 миллион 900 минг сўмлик маҳсулот реализация қилинди. Ишлаб чиқариш ҳажми топшириқдаги 4,4 ўрнига 7,7 процент ошди. 1975 йилга нисбатан 115 миллион 200 минг сўмлик кўп маҳсулот тайёрланди. Меҳнат унумдорлиги 5,9 процент ошди, ишлаб чиқариш ҳажми ўсишининг 80 процентига меҳнат унумдорлигини ошириш йўли билан эришилди.

1977 йил плани ва юксак социалистик мажбуриятларни бажариш йўлида бошланган умумхалқ курашида ҳам натижаларимиз қувончли бўляпти. Маҳсулот ишлаб чиқариш беш ойлик план топшириқлари 103 процент бажарилди. Қўшимча 20 миллион 199 минг сўмлик маҳсулот реализация қилиниб, социалистик мажбурият ҳам ортиғи билан адо этилди. Ишлаб чиқариш ҳажми ўтган йилнинг шу даврига нисбатан 6, меҳнат унумдорлиги 4,5 процент ўсди. Аҳолига кенг истеъмол моллари ўтган йилнинг шу даврига нисбатан 35 миллион 600 минг сўмлик кўп етказиб берилди.

Биз бундай муваффақиятларга Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитети, республика ҳукумати, партия, совет, касаба союз ва комсомол ташкилотларининг доимий ғамхўрлиги ва ҳар томонлама ёрдами, кўп минг кишилик коллективимиз фидокорона меҳнати туфайли эришдик.

Минглаб енгил саноатчиларимиз ишлаб чиқариш самарадорлиги ва иш сифатини ошириш учун умумхалқ курашининг олдинги сафида боряптилар. Ўнлар ва Ўн тўртлар ташаббусларини бошлаганлар сафида енгил саноатчилар борлиги билан ҳақли равишда фахрланамиз. Уларнинг ташаббуси меҳнатга коммунистик муносабатда бўлаётган илғорларни янги марралар сари илҳомлантириб юборди. Корхоналаримиздаги 300 га яқин ишчи Ўнлар ташаббусига қўшилиб тер тўкмоқда. 50 нафар илғор Улуғ Октябрь 60 йиллик тўйигача 4 йиллик топшириқни бажаришга, 60 мингдан ортиқ ишчи эса беш йиллик шахсий планларини муддатидан олдин уддалашга сўз берган. Улар ваъдалари устидан чиқмоқдалар. Ҳозиргача ўнинчи беш йилликнинг учинчи йили учун маҳсулот тайёрлаётганлар сони 200 кишига яқинлашиб қолди.

Марғилон абрли газламалар «Атлас» ишлаб чиқариш бирлашмаси тўқувчиси Мўсинжон Қорабоев, Самарқанд «Ҳужум» пиллакашлик фабрикаси ишчилари: Расул Саидов, Ҳабиб Усмонов, Андижон трикотаж фабрикаси бўёқчиси Турсунали Холматов, Тошкент тўқимачилик комбинати ип йигирувчиси Любовь Герасимова, Бухоро пиллакашлик фабрикаси ишчиси Валентина Дурова, Марғилон шойи комбинати ишчилари: Мухтасар Ҳамдамова, Ойша Абдураҳмонова, «Малика» трикотаж ишлаб чиқариш бирлашмаси тўқувчиси Шоира Холмуҳамедовалар 3 йиллик план топшириқларини аллақачон бажариб, шу кунларда 1979 йил ҳисобига маҳсулот тайёрламоқдалар. Машҳур атлас тўқувчи, КПСС XXV съезди делегати, Ўзбекистон ССР Олий Совети депутати, мураббий Абдубанноп Умаров эса ўнинчи беш йиллик бошлангандан буён 25 минг 575 метр сифатли хонатлас тўқиб, уч йилга белгиланган вазифани адо этди. Қўли гул тўқувчи Улуғ Октябрь 60 йиллик тўйигача яна 9 минг 112 метр хонатлас тўқиб, 4 йиллик вазифани бажариш йўлида фидокорона меҳнат қилмоқда.

Партия ва ҳукуматимиз халқ учун кўплаб ва ранг-баранг чиройли маҳсулотлар тайёрлаш мақсадида жонбозлик қилаётган енгил саноатчилар меҳнатини муносиб баҳолаб келмоқда. Яқинда СССР Олий Совети Президиуми СССР Енгил саноат министрлиги корхоналари ишлаб чиқариш илғорларидан бир гуруҳига Социалистик Меҳнат Қаҳрамони унвони берди. Улар орасида Самарқанд шаҳридаги Й. Охунбобоев номли кўн заводи тарашловчиси Ўлмас Розиқов ҳам бор. Шунингдек, ўнинчи беш йилликнинг ўтган даврида республика енгил саноатининг 771 нафар вакили ҳукумат орден ва медалларига сазовор бўлди.

Ўнинчи беш йиллик жуда улкан имкониятлар ва мураккаб вазифалар беш йиллигидир. Бу беш йилликда биз маҳсулот ишлаб чиқаришни муттасил ошириш билан бирга унинг сифатини ҳам яхшилашга эътиборни кучайтирамиз. **«Самарадорлик ва сифат учун кураш нинг маъноси шуки, ҳар бир совет кишиси, ҳар бир меҳнат коллективи юксак меҳнат унумдорлигига эришуви, ишлаб чиқариш интизоми ва тежамкорликка қаттиқ риоя қилиши, ўз ишининг сифатини, ишлаб чиқарилаётган маҳсулотнинг сифатини кун сайин яхшилаб бориши керак»,** деган эди ўртоқ Л. И. Брежнев КПСС Марказий Комитети 1976 йил октябрь Пленумида сўзлаган нутқида. Коллективларимиз Пленум қарорларини пухта ўрганиб чиқдилар. Улар, қувватлардан тўла фойдаланиш, янги ишга тушган корхоналардаги қувватларни тезда ўзлаштириш, фан-техника тараққиёти асосида меҳнат унумдорлигини ўстириш, меҳнат интизомини мустаҳкамлаш, социалистик мусобақани янги босқичга кўтариш, кадрлар малакасини ошириш, хом ашё ва материаллардан оқилона фойдаланиш, капитал қурилишни яхшилаш ва сифатни бошқариш комплекс системасини тўла жорий қилиш, бошқаришни такомиллаштириш каби қатор тадбирларни намунали йўлга қўйганимиздагина шу куннинг талабига жавоб бера оламиз, деган хулосага келдилар.

КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Советининг 1976—1980 йилларда кенг истеъмол молларини ишлаб чиқаришни ривожлантириш ва улар сифатини яхшилаш тўғрисидаги қарори биз, енгил саноат ходимларини янги муваффақиятлар сари чорламоқда. Коммунизмнинг моддий-техника базасини яратаётган халқимиз дидига мос, чидамли, чиройли маҳсулотлар тайёрлаш бугунги кунда сиёсий аҳамиятга эга масалага айланди. Мазкур қарорда олға сурилган вазифаларни амалга ошириш учун барча ишлаб чиқариш коллективлари қатъий кураш олиб бормоқда. Ҳозиргача ишлаб чиқаришнинг техникавий даражасини ошириш йўлида катта ишлар қилинди. 1976 йилдан буён 11 ярим мингта янги, бир ярим мингдан ортиқ модернизациялаштирилган замонавий, серунум дастгоҳлар ўрнатилди. 58 та комплекс механизациялаштирилган поток линиялар ишга туширилди. 32 та цех ва участка комплекс механизациялаштирилди. Натижада меҳнат унумдорлиги кўтарилди, меҳнат маданияти, ишлаб чиқариш эстетикаси анча яхшиланди, маҳсулотларимизнинг сифати ошди, хиллари кўпайди. Фикримнинг далили сифатида биринчи сорт маҳсулот ишлаб чиқариш планини ошириб бажараётганлигимизни, ўтган йилдан буён ип ва шойи газлама, тикувчилик, трикотаж, кўн-галантерея маҳсулотлари, бош кийимлар, тўқимачилик-галантерея, пойафзал, чинни идиш каби маҳсулотларнинг 350 дан ортиқ хилига давлат Сифат белгиси берилганлиги ва 40 дан ортиқ корхонамизда 400 хилдан зиёд маҳсулотнинг давлат Сифат белгиси билан ишлаб чиқарилаётганлигини айтиш мумкин.

Сифатли маҳсулот ишлаб чиқариш ҳажми ҳам кўпайиб бормоқда. Масалан, ўнинчи беш йилликнинг биринчи йилида 52 миллион 200 минг сўмлик маҳсулот аъло сифат билан ишлаб чиқарилди. Бу, 1975 йилга нисбатан икки баравар кўп, демакдир. Шу йилнинг беш ойида эса ўтган йилнинг шу давридагига нисбатан 2,5 баравар кўп маҳсулот Сифат белгиси билан реализация қилинди.

Ҳар йили маҳсулотларимизнинг 70 процентига яқини шу куннинг талабига мос моделлар билан янгиланмоқда, янги гул нусхалари жорий қилинмоқда, бўёқларнинг чидамлилиги оширилмоқда. Жумладан, 1977 йил маҳсулотлари учун ўтказилган республика ва республикалараро улгуржи савдо ярмаркаларида Ўзбекистон енгил саноати маҳсулотларининг 2000 дан ортиқ намунаси намойиш қилинди. Кенг истеъмол товарлари тайёрлаш ва «Янгилик» номи билан «Н» индексли маҳсулотлар ишлаб чиқариш бўйича белгиланган вазифаларнинг ортиғи билан адо этилиши республика енгил саноати индустрияси ходимлари зарбдор меҳнатини шарҳловчи фактдир.

Республика енгил саноати катта истиқболга эга. Ўнинчи беш йилликда маҳсулот ишлаб чиқариш ҳажми 47,2 процент ортади, меҳнат унумдорлиги 30,4 фоиз ўсади. Капитал қурилишга 400 миллион сўмдан зиёд маблағ сарфланади. Бу, тўққизинчи беш йилликка нисбатан 1,5 баробар кўпдир. Кўплаб янги корхоналар қурилади, қатор корхоналар реконструкция қилинади. 16 мингта янги, 10 мингдан ортиқ модернизациялаштирилган серунум дастгоҳлар ўрнатилади, неча ўнлаб механизациялаштирилган поток линиялар, цехлар ишга туширилади. Бу тадбирлар 1980 йилга бориб ҳар бешта маҳсулотнинг бирини харидорларга Сифат белгиси билан етказиб бериш имконини беради.

Шу кунларда Ўзбекистон енгил саноати коллективлари Ватанимиз ва халқимиз ҳаётидаги буюк сана — Улуғ Октябрь 60 йиллигига муносиб армуғонлар тайёрлаш учун зарбдор меҳнат қилмоқда. Енгил саноатчилар планга қўшимча 44 миллион сўмлик маҳсулот ишлаб чиқариш, меҳнат унумдорлигини ўстиришда икки йилга мўлжалланган маррага етиш, 185 хил маҳсулотни давлат Сифат белгисига тайёрлаш, 2000 дан ортиқ янги модель ва гул нусхаларини жорий этиш каби социалистик мажбуриятлар қабул қилганлар.

Капитал қурилиш бўйича ҳам катта ишлар амалга оширилмоқда. Юбилей йилида Кувасой чинни заводи, Хива гилам комбинати, Бухоро ип газлама комбинатининг бўяш корпуси, Марғилон «Атлас» ишлаб чиқариш бирлашмасининг Избоскан районидаги филиали қуриб битказилади.

Шуни ишонч билан айтиш мумкинки, республика енгил саноат ходимлари партиямиз XXV съезди тарихий қарорларини ҳаётга изчиллик билан жорий эта бориб, халқимиз учун кўплаб ва сифатли кенг истеъмол моллари ишлаб чиқариш учун куч-ғайратларини аямайдилар.

М. ҚУРБОНОВ,
Ўзбекистон ССР енгил саноат министри.

ҚАРДОШЛИК БАЙРАМИ

ЭРТАГА БОШҚИРДИСТОН АССРДА ҚОРАҚАЛПОҚ АДАБИЁТИ ВА САНЪАТИ КУНЛАРИ БОШЛАНАДИ

Бошқирдистон АССРда қорақалпоқ адабиёти ва санъати кунлари бутун совет халқи КПСС Марказий Комитети май Пленумининг янги Конституция лойиҳаси ҳақидаги қароридан илҳомланиб Улуғ Октябрь социалистик революциясининг 60 йиллигини муносиб меҳнат ютуқлари билан кутиб олиш, ўнинчи беш йилликнинг иккинчи йили улуғвор вазифаларини амалга ошириш йўлида фидокорона меҳнат намуналарини кўрсатаётган ажойиб дамларда бошланмоқда.

Бизнинг уч орденли Автоном республикамиз меҳнаткашлари 1976 йилни ниҳоятда улкан ва ажойиб меҳнат ютуқлари билан якунладилар. Саноат ишчилари, транспортчилар, алоқачилар, қурувчилар яхши меҳнат қилдилар. Давлатга гўшт, сут, тухум маҳсулотлари топшириш бўйича ярим йиллик планларни ҳам муваффақиятли бажардик. Қорақалпоғистон қишлоқ хўжалик меҳнатчилари жуда катта қийинчиликларни енгиб, чигит, шоли ва бошқа экинларни ўз вақтида муваффақиятли экишга муваффақ бўлдилар.

Улуғ Октябрнинг шонли 60 йиллиги нишонланадиган бу йилда мамлакатга 400 минг тонна «оқ олтин» ва 215 минг тонна шоли маҳсулотлари топшириш бизнинг навбатдаги муҳим вазифаларимиздир.

СССР янги Конституцияси лойиҳасининг «Социал тараққиёт ва маданият» бобида давлат таълим, фан ва санъат тараққиёти, гражданларнинг меҳнат ва турмуш шароитларини яхшилаш тўғрисида ғамхўрликни янада кучайтириб бориши таъкидланган.

Мамлакатимизда қардош маданиятларнинг ўтаётган кунлари, ҳафталиклари ва декадалари ажойиб анъана тусини олиб халқларимиз ўртасидаги бузилмас дўстликнинг ёрқин намойишига, Коммунистик партия раҳбарлигида Совет ҳокимияти йилларида эришган улуғвор ютуқларимизнинг кўригига айланмоқда. Бу ажойиб маданий тадбирлар совет кишиларини коммунизмнинг ёрқин идеаллари, ҳаётбахш совет ватанпарварлиги ва социалистик интернационализм руҳида тарбиялаш ишига хизмат қилади, миллий маданиятларнинг ўзаро алоқаси ва ҳамкорлигини янада кучайтиради. Бундан ярим йил муқаддам Аму соҳилларида ўтган бошқирд адабиёти ва санъати кунлари ҳам ана шу юксак мақсадларга хизмат қилди. Бошқирдистон ва Қорақалпоғистонни минглаб километрлар, жуда кўп тоғлар, дарёлар ва ўрмонлар ажратиб туради. Бироқ, совет халқлари дўстлиги ва биродарлиги ҳеч қандай масофа ва тўсиқларни билмайди. Бошқирд ва қорақалпоқ халқлари ўртасидаги дўстликнинг теран томирлари олис асрлар қаърига бориб тақалади. Бу икки халқнинг қисматида, тарихи ва фольклорида, халқ амалий санъатида, ниҳоят тилларида ўхшашликлар жуда кўп.

Қорақалпоқлар ва бошқирдларнинг ўрта асрлардаги аждодлари кенг ҳамкорлик қилишган, XIII асрда қорақалпоқлар бошқирд халқининг озодлик курашларида иттифоқдош бўлганлар. Амударё ва Орол денгизи соҳилларида бошқирд халқининг миллий қаҳрамони, курашчиси ва шоири Салават Юлаев номи кенг шуҳрат қозонган эди. Бу икки халқнинг улуғ Россия составига кириши уларнинг ҳаётида тарихий прогрессив ҳодиса бўлди.

Халқларимизнинг асрий дўстлиги феодализм ва чоризмга қарши курашларда шаклланди. Совет ҳокимиятини ўрнатиш ва мустаҳкамлаш учун, қардош республикаларни гуллаб-яшнатиш, хўжалик ва маданий қолоқликларни тугатиш учун курашларда тобланди, 1919 йилда Бошқирдистон мамлакатимизда биринчилардан бўлиб Автоном Совет Социалистик Республикаси статусини олди.

Совет ҳукумати, Коммунистик партия Улуғ Октябрнинг биринчи кунларидан бошлаб миллий районларнинг тараққиётини тезлаштириш, СССР халқлари ўртасидаги ўзаро ёрдам ва ҳамкорликни кучайтириш учун барча тадбирларни амалга оширди.

Қорақалпоғистон АССР экономикаси барча Совет республикалари экономикаси билан минглаб ришталар орқали боғланган. Масалан, Автоном республика қишлоқ хўжалигини ривожлантиришда қардош Бошқирдистон саноати корхоналари ишлаб чиқараётган гербицидлар ва бошқа химикатлар, юксак самарали минерал ўғитларнинг аҳамияти катта. Бизнинг кўчалар ва йўлларимиз бошқирд нефти-битуми билан асфальтланган.

Қорақалпоғистон — кўп миллатли республика. Бу ерда 88 миллат ва элат фарзандлари қўлни-қўлга бериб, оға-иниларча иноқ-тотув яшаб, социалистик Ватан равнақи йўлида елкама-елка туриб меҳнат қилмоқдалар.

Қорақалпоқ адабиёти ва санъати кунлари мобайнида бошқирдистонликлар бизнинг рассомларимиз ижоди билан танишадилар. Тасвирий санъатни, ҳеч қандай муболағасиз, санъатнинг энг интернационал турларидан бири, деб таърифлаш мумкин. Чизиқлар ва бўёқлар дунёси таржимонсиз ҳам ҳаммага тушунарли. Автоном республикамиз тасвирий ва халқ амалий санъати кўргазмаси Уфа шаҳрининг меҳнаткашларида катта қизиқиш уйғотишига шак-шубҳа йўқ.

Қорақалпоқ адабиёти ва санъати кунлари программасининг муҳим қисмини китоб кўргазмаси ташкил этади. «Агар халқ қалбини билмоқчи бўлсанг, унинг китобларини ўқи» дейилади халқ нақлида. Кўргазмада бошқирд ўқувчилари кўпгина сиёсий ва иқтисодий мавзулардаги адабиётлар, дарсликлар билан бир қаторда қорақалпоқ ёзувчиларининг асарлари ҳамда «Шаҳриёр афсонаси» достони, «Қорақалпоғистон», «Қорақалпоғистон балиқлари», «Қорақалпоқ қовунлари», «Қорақалпоқ халқ рақслари, «Қорақалпоғистон АССР санъат музейи» номли кўркам бадиий безакли нашрлар билан ҳам танишадилар.

Бошқирдистонда Қорақалпоғистон АССРга бағишланган «Менинг Қорақалпоғистоним», «Қорақалпоғистоннинг олтин юбилейи», «Тўрткўл», «Югославиядаги учрашувлар» ва бошқа хроникал-ҳужжатли фильмлар ҳам кўрсатилади. Уфадаги «Искра» кинотеатрида бевосита киноактёрлар иштирокида бадиий фильмлар фестивали ўтказилади.

Бошқирдистон китобхонлари атоқли адибларимиз Ж. Оймирзаев, Т. Жумамуротов, И. Юсупов, Х. Сеитов, Т. Қаипбергенов, У. Хўжаназаров, К. Раҳмонов, Ю. Леонтичевлар билан учрашадилар.

Адабиёт ва санъат кунларида қорақалпоқ композиторларидан А. Халимов, А. Султонов, Н. Муҳаммаддиновлар ҳам қатнашадилар. Совет Бошқирдистони меҳнаткашлари қорақалпоғистонлик санъаткорлар ижодидан баҳраманд бўладилар.

Совет Иттифоқи халқ артисти Ойимхон Шомуротова номи кўпчиликка маълум. Қорақалпоқ маданиятининг улкан намояндаси, ёш санъаткорларнинг меҳрибон мураббийси Ойимхон Шомуротова фақат бизнинг автоном республикамиздагина эмас, балки ундан узоқ-узоқларда ҳам машҳурдир. Мана, неча ўн йилларки, Шомуротова К. С. Станиславский номли Қорақалпоғистон Давлат музикали драма ва комедия театри саҳнасида меҳнат қилмоқда.

Бошқирдистон АССРда қорақалпоқ адиблари, артистлари, композиторлари, рассомларининг бўлиши ва улар билан бўладиган оммавий учрашувлар халқларимиз ўртасидаги дўстликнинг мустаҳкамланишига, маданиятларнинг ўзаро алоқаси ва ҳамкорлигининг ривожига муҳим ҳисса бўлиб қўшилади.

«Ер ёмғирдан кўкаради, халқ — дўстликдан»... Бу мақолнинг теран мазмунини Бошқирдистонда ўтаётган қорақалпоқ адабиёти ва санъати кунлари моҳияти яна бир марта ёрқин намойиш этади. Мана шу қардошлик шодиёналари мобайнида бошқирд, қорақалпоқ ва рус тилларида дўстлик ва бахт қўшиқлари қалбларда садо беради. Бу қўшиқлар Улуғ Ватанимизни, мамлакатимиз халқларини бахтли келажак сари бошлаб бораётган ленинча коммунистик партиямизни бор овоз билан тараннум этади.

К. РИЗАЕВ,
Қорақалпоғистон область партия комитети секретари.

ДЎСТЛИК РАМЗИ

ТОШКЕНТДА ПОЛЯК РАССОМИ СТЕФАН СУБЕРЛЯК АСАРЛАРИ КЎРГАЗМАСИ ОЧИЛДИ

Стефан Суберляк Польша тасвирий санъатининг атоқли намояндаларидан. Унинг номи ва ижоди чет элларда ҳам машҳур. Рассомнинг ғоявий ва бадиий юксак асарлари дунёнинг турли бурчакларида муваффақият билан намойиш қилинган. Польша Халқ Республикасининг Марказий кўргазмалар залида ўн икки бор С. Суберляк асарлари кўргазмаси ташкил этилиши фактининг ўзиёқ таниқли мўйқалам соҳибининг миллий тасвирий маданиятдаги ўрнини, санъат мухлисларига нечоғли яқинлигини кўрсатади. Санъаткор қаламига мансуб ранг-баранг ғрафик ишлар Германия Демократик Республикаси, Чехословакия, Югославия, Бразилия, Австрия, Америка Қўшма Штатлари ва бошқа хорижий элларда ҳам эътибор қозонган.

С. Суберляк 1952 йилдан бери Польша ва чет элларда ташкил этилган кўргазмаларнинг доимий қатнашчисидир. У графика санъати конкурсларида қатнашиб, бир неча бор лауреат бўлган.

Табиат ва инсон мавзуи рассом асарларининг бош мундарижасини ташкил этади. Санъаткорнинг Тошкентда намойиш этилаётган асарлари орасида ҳам ана шундай темага бағишланган асарлар асосий ўринни эгаллайди. Ўзбекистонлик санъат ихлосмандларида «Баҳор», «Ярмаркага», «Йўл кўрсаткичи», «Тоғлик», «Туристлар лагери» ва бошқа асарлар илиқ таассурот қолдирмоқда.

— Тошкентдай машҳур шаҳарда асарларим намойиш этилиши мен учун катта шарафдир, — дейди Стефан Суберляк. — Ўзбекистонлик санъат мухлислари талабчан, юксак дидли, ҳақиқий ижод намунасини муносиб қадрлай оладиган кишилардир. Уларга асар маъқул қилиш ниҳоятда қийин ва масъулиятли. Мен шунинг учун ҳам Тошкент кўргазмасига жиддий тайёргарлик кўрдим. Бу ерга олиб келинган литографиялар мамлакатимиз санъат аҳли ва мухлисларга маъқул бўлган асарлардир. Кўргазма — мен учун жиддий имтиҳон. Ундан муваффақиятли ўтолсам, ўз ишимдан қониқиш ҳосил қилган бўлур эдим.

МУТАХАССИС МАСЛАҲАТИ

МЎЛ ҲОСИЛ ОМИЛЛАРИ

ПАХТАКОРЛАРНИНГ ИЮНЬ ОЙИДАГИ ВАЗИФАЛАРИ

Республикамиз бўйича июнь ойининг бошида ҳар гектар майдонда ўртача 120 минг туп ғўза ниҳолига эга бўлдик. 660 минг гектар майдондаги ғўзалар шоналай бошлади. Бу ўтган йилнинг шу давридагига нисбатан икки баравар кўп. Жанубий районларда ғўзалар гулга кирди.

Шу билан бирга Қорақалпоғистон АССР, Бухоро, Самарқанд, Жиззах областларида каттагина майдонларнинг ғўзалари ўсиш, ривожланишдан орқада қоляпти. Бошқа областларнинг айрим хўжаликларида ҳам шундай аҳвол юз беряпти.

Ҳосил учун энг масъулиятли дамлар бошланди. Ўсимликнинг ҳолатини ҳисобга олиб ўтказилган комплекс парвариш унинг тез ўсиб, ривожланиши, ҳосил нишоналарини кўпроқ тўплаши, қолоқликни тугатиши мумкин. Шу кунларда нималарга эътибор бериш керак?

Далаларни бегона ўтлардан тўла тозалаш керак. Чигит суви берилиши, ҳароратнинг юқори бўлиши бегона ўтларнинг кўпайишига сабаб бўлди. Кўпчилик хўжаликларда бегона ўтлар тугатилди. Бироқ айрим хўжаликларда бунга эришилгани йўқ. Бегона ўтлар — ҳосилнинг ашаддий душмани. Пайкалларни бегона ўтлар босишига асло йўл қўйиб бўлмайди. Июнь ойида пайкалларда бегона ўтларнинг пайдо бўлишига фавқулодда ҳол деб қаралиши керак. Унга қарши курашда мукаммал ишчи органларига эга бўлган тракторлардан фойдаланиш, қатор ораларини кенгроқ қамраб олиб юмшатиш керак. Шу кунларда барча ишга ярокли аҳолини бегона ўтларни йўқотишга сафарбар этиш лозим.

Ғўзаларни озиқлантиришни кучайтириш пайти келди, агротехниканинг бу муҳим тадбирига алоҳида эътибор берилиши, ҳар бир озиқлантириш ўтган йилдагидан 7-10 кун олдин бошланиши ва тамомланиши даркор. Чунки ғўзалар шоналаётган пайтда ўғитлар, хусусан азот ва калий ўғитларига муҳтож бўлади. Шуни ҳисобга олиб, ғўзалар гуллагунга қадар ҳамма жойларда азот ва калий ўғитлари билан озиқлантириш лозим.

Июнь ойида ғўзалар унинг ҳолати, тупроқ тузилиши, ундан олдин ерга солинган ўғитларнинг миқдори ва турларини ҳисобга олиб озиқлантирилиши лозим. Кўпчилик бригадалар йиллик фосфор ўғити нормасининг 50-60 процентини, азотнинг 30-40 процентини олди, ҳатто 30 процент атрофида ўғит олган бригадалар ҳам оз эмас. Июнь ойида ҳамма жойда бу нуқсон тугатилиши, ўсимликка белгиланган миқдорда азот, фосфор ва бошқа ўғитлар берилиши шарт.

Ўғитлар суғоришдан олдин эгатлар олинаётган пайтда қатор ораларига солинса яхши самара беради. Органик ўғитлардан фойдаланишга алоҳида эътибор бериш керак. Органик ўғитлар тупроқ унумдорлигини яхшилайди, минерал ўғитларнинг самарадорлигини оширишга ёрдам беради. Чиритилган гўнг ва бошқа органик ўғитлар минерал ўғитлар билан аралаштирилиб ерга солинганда айниқса қатор ораларида намни узоқ сақлайди. Қашқадарё области хўжаликларида қатор ораларига ишлов бераётган ҳамма тракторлар билан бир вақтнинг ўзида органик ўғитлар ҳам солиб кетилмоқда. Бу методни ҳамма жойда қўллаш мақбулдир.

Суғоришни тезлатайлик, сувдан тежаб-тергаб фойдаланайлик! Ғўзалар интенсив тарзда ўсиб, ривожланаётган июнь ойида айниқса кўп сув талаб қилади. Ҳозир суғоришни бутун чоралар билан кучайтириш, сифатга алоҳида эътибор бериш керак. Сувдан фойдаланиш коэффициентини ошириш учун группа усулида, кеча-кундуз суғориш усулини қўллаш, етарли миқдорда сувчилар ажратиш лозим.

Сув камчил бўлган бу йилги шароитда ҳар бир картанинг суғорилиш муддатини аниқ белгилаш талаб этилади. Ўсимлик шоналаётган паллада унинг сувга бўлган талаби рангидан, интенсив ўсиши, тупроқ қатламидаги нам ва бошқа белгилардан билинади.

Хўжаликларда сув бригадалар бўйича тақсимланаётганда фақат пахта майдонларининг ҳажмигина эмас, айни кезда тупроқ тузилиши, ер ости сувининг жойланиши ҳам ҳисобга олинади. Суғориш тармоқларидан олис бригадаларнинг пахтазорларини биринчи галда сув билан таъминлашга эътибор қилиш лозим. Кўллатиб суғориш, ўсимликни чанқатиб қўйишга асло йўл қўйиб бўлмайди. Ҳамма карталар сув билан меъёрида таъминлангандагина яхши натижага эришилади.

Тупроқ қатламини намлантириш ўсимликнинг ривожланиши ҳисобга олиниб ўтказилиши мақбул. Ғўзалар шоналаётган паллада унинг илдизлари тупроқ қатламида 50-60 сантиметр чуқурликка жойлашган бўлади. Шундай экан, шу кунлардаги суғоришда тупроқнинг ана шу даражада намланишига эришиш талаб этилади. Ундан кейинги суғоришларда ҳам ўсимликнинг ўсиши, ривожланиши ҳисобга олиб борилади. Ўсимлик гуллаб, ҳосил тугаётганда тупроқ қатлами бир метргача намланиши зарур. Сув камчил бўлган бу йилги шароитда суғориш муддати 24-36 соатдан оширилмаслиги тавсия этилади.

Тупроқни бир меъёрда намлантириш учун чигит экиш схемасига қараб 80-150 метргача масофада ўқариқлар олиш лозим. Сув исрофгарчилигига қарши курашни ҳамма жойда кучайтириш, ҳар литр сувдан икки-уч литр сувнинг нафини кўриш тадбирларини белгилаб, амалга ошириш даркор.

Сув камчиллиги сезилаётган паллада суғоришни қатор ораларини ишлаш билан қўшиб олиб бориш муҳим ишдир. Ер етилиши билан ўтказилган сифатли культивация намнинг парланишини кескин камайтиради. Бир кунга кечиктирилган культивация эса ҳар гектар ердан бир кеча-кундузда 40-50 кубометр сувнинг парланиб кетишига сабаб бўлади. Культивация чуқур ўтказилиши, тупроқ майин ҳолга келтирилиши, қатор оралари кенгроқ қамраб олиниши лозим.

Ҳар туп ғўзани мавсум охиригача сақлаб қолайлик. Кўпчилик колхоз ва совхозларда ҳар бир участкада юқори ҳосил олинишини таъминлайдиган миқдорда ўсимликка эга бўлинди. Энди уни мавсум охиригача кўз қорачиғидай асрашимиз, меҳр билан парвариш қилишимиз, ҳар туп ўсимликнинг кўп ҳосил нишоналари тўплашини таъминлашимиз керак. Бир туп ниҳолни йўқотиш ҳосил чўғига путур етказиш демакдир. Бунга йўл қўйиб бўлмайди. Дала ишлари бажарилаётганда ниҳоллар сонининг бут бўлишига эътиборни қаратмоғимиз керак. Ҳар бир карта бошига ҳар гектар майдонда неча минг туп ғўза ниҳоли ўстирилаётгани ҳақида тахтача осиб қўйилса яхши бўлур эди.

Ғўзаларни зараркунандалардан ҳимоя қилайлик. Июнь ойида республикамизнинг барча пахтакор районларида ўргимчаккана, шира, кўсак қурти кўпайиши хавфи кутиляпти. Жанубий областларда, шунингдек, Тошкент, Сирдарё областлари, Фарғона водийси пахтачилик хўжаликларида ўсимлик қийғос шоналаётган шу кунларда кўсак қурти пайдо бўлганлиги аниқланди. Унга қарши қаттиқ чоралар кўрилмоқда. Муҳим вазифа — зараркунандаларнинг тарқалишига йўл қўймасликдан иборат. Шуниси ачинарлики, кўсак қурти сув камчил шароитда пахта, маккажўхори майдонлари ва бошқа экинзорларда тўпланяпти.

Ҳозирги муҳим вазифа ҳамма жойда зараркунандаларнинг уяларини тезкорлик билан аниқлаб, кимёвий йўл билан унга қарши қаттиқ ўт очиш керак. Бу ишда биринчи навбатда трактор аппаратларидан кенг кўламда фойдаланиш тавсия қилинади. Ўргимчакканага қарши таъсирчан препаратлардан ф о й д а л а н и ш лозим. Ў р г и м ч а к к а н а г а қарши курашни сўрувчи зараркунандаларга қарши кураш билан боғлаб олиб бориш мақбулдир. Ҳаво қуруқ ва иссиқ келганда бу йилги шароитда жойлардаги мутахассислар препаратларнинг қайси турини қўллашни аниқ белгилашлари керак. Зараркунандаларга қарши курашда зарарланган майдонлар аниқ ҳисобга олиниши, унга қарши профилактик чоралар ўтказилаётганда техника хавфсизлигига қаттиқ риоя қилиниши лозим. Жойларда меҳнатни тўғри ташкил этишга алоҳида эътибор берилиши керак.

Республикамизда 5 миллион 360 минг тонналик «оқ олтин» хирмонини бунёдга келтириш учун кураш тобора кучайтирилмоқда. Бутун куч, техника воситалари, ички резервларни шу мақсад йўлига тўла сафарбар этайлик, йўл қўйилган нуқсонларни тезкорлик билан тугатайлик, ҳалол меҳнат билан ҳамма майдонларда юқори ҳосил етиштирилишини таъминлайлик!

А. ДУДКО,
Ўзбекистон ССР Қишлоқ хўжалик министрлиги пахтачилик ва бошқа техника экинлари бош бошқармасининг бошлиғи.

оламда нима гап

ТАРИХИЙ ҲУЖЖАТ

СССР Конституцияси лойиҳаси чет эл жамоатчилиги ва матбуотининг диққат марказида турибди. Матбуот шарҳларида таъкидлаб ўтилганидек, совет халқининг жаҳоншумул тарихий ғалабаларини мустаҳкамловчи Советлар мамлакати Асосий қонунининг жуда катта аҳамияти КПСС Марказий Комитети Бош секретари, Конституция комиссиясининг Раиси Л. И. Брежневнинг КПСС Марказий Комитети май Пленумида қилган докладида очиқ-равшан кўрсатиб берилди.

Польша Бирлашган ишчи партияси Марказий Комитетининг органи «Трибуна люду» газетаси қуйидагиларни ёзади: жаҳонда биринчи социалистик давлат янги Конституцияси лойиҳасининг эълон қилиниши шундай бир воқеа бўлдики, у узоқ вақт мобайнида бутун халқаро жамоатчиликнинг диққат-эътиборини ўзига жалб этаверади. Бу — тамомила тушунарли бир ҳолдир: маълумки, Совет Иттифоқи ҳозирги дунёда ва халқаро ҳаётда жуда катта роль ўйнамоқда. Совет Иттифоқи янги тузумни барпо этиш соҳасида жуда катта тажриба тўплади. Янги Конституция устида олиб борилган ишларнинг якунловчи босқичи, деб уқтириб ўтади газета, Улуғ Октябрнинг 60 йиллигига ҳозирлик кўрилаётган бир пайтга тўғри келди. Бу факт рамзий аҳамият касб этибгина қолмайди. Янги Конституция лойиҳасини ишлаб чиқиш давридаги каби бу лойиҳа бутун халқ ўртасида муҳокама қилинаётган ҳозирги пайтда ҳам босиб ўтилган йўл якунлаштирилмоқда, янги истиқболлар белгилаб берилмоқда.

Вьетнам Меҳнаткашлар партияси Марказий Комитетининг органи «Нян зан» газетаси ўртоқ Л. И. Брежневнинг докладига ва янги совет Конституцияси лойиҳасига редакцион мақола бағишлади. Бу мақола газетанинг қарийб бутун бир саҳифасини эгаллаган. Мақолада Совет Иттифоқи Коммунистик партияси халқ учун яшаётганлиги ва халққа хизмат қилаётганлиги таъкидлаб ўтилади. Марксча-ленинча таълимот билан қуролланган КПСС совет жамияти тараққиётининг асосий истиқболини, СССР ички ва ташқи сиёсати йўлини белгилаб бермоқда.

Американинг т а н и қ л и марксист тарихчиси **Г. Аптекер** СССР янги Конституцияси лойиҳасининг эълон қилинишини жаҳоншумул-тарихий аҳамиятга молик бўлган буюк воқеаларнинг бири деб атади. Америка марксистик тадқиқотлар институтининг раҳбари бўлиб ишлаётган бу олим ТАСС мухбири билан суҳбатда шундай деди: Совет Иттифоқининг янги Асосий қонуни Улуғ Октябрнинг 60 йиллиги нишонланадиган йилда қабул қилинади. Ана шу Асосий қонун совет халқи етук социалистик жамият қурганлигини, пролетариат диктатураси сифатида вужудга келган давлат умумхалқ давлатига айланганлигини акс эттиради.

Англияда ч и қ а д и г а н «Файнэншл таймс» газетаси СССР Конституцияси лойиҳасини «тарихий ҳужжат» деб атайди ва Коммунистик партиянинг совет жамияти ва давлатидаги роли янада кенг ва тўлиқ таърифланганлигига эътиборни жалб этади.

«Файнэншл таймс» газетаси Л. И. Брежнев ҳозир амалдаги Конституция қабул қилинганидан кейинги айрим йилларда бўлган репрессиялар ҳақида, социалистик демократия принциплари, партия ва давлат ҳаётининг ленинча нормалари бузилганлиги тўғрисида очиқ гапирганлигини таъкидлаб, қуйидагиларни уқтириб ўтади: КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари айтганидек, партия бундай практикани қатъий қоралади ва шу хилдаги практика ҳеч қачон такрорланм а с л и г и керак.

(ТАСС).

ИСРОИЛ — КАЗАРМАЛАР МАМЛАКАТИ

Исроил аҳоли жон бошига ҳарбий харажатлар ҳажми жиҳатидан жаҳон мамлакатлари ичида биринчи ўринни эгаллайди. Мамлакатнинг 1977—1978 йилги давлат бюджетида ҳарбий харажатлар учун 60 процент маблағ ажратилган. Тель-Авив мамлакатдаги ҳарбий хизмат ёшидаги эркакларнинг нораи қисмини қуроллар билан таъминлаган. Деярли ярим миллион киши резервларга қўйилган. Ҳатто хотин-қизлар ҳам армия хизматига жалб этилган. Суратда: ҳарбий хизматни ўтаётган қиз машқ пайтида. ТАСС фотохроникаси.

ФРАНЦИЯ ОРЗУ ҚИЛАЁТГАН ВИЗИТ

ПАРИЖ, 10 июнь. (ТАСС). Франция ташқи ишлар министри Л. де Гиренго Совет Иттифоқига қилган визити тўғрисида Министрлар Советининг мажлисида ҳисоб бериб, Франция билан Совет Иттифоқи ҳар икки мамлакат ўртасидаги ҳамкорлик намунали тус олиши учун интилаётганлигини таъкидлади. Совет Иттифоқига қилинган визит ғоят самимий вазиятда ўтди.

Бу визит, деди Л. де Гиренго, жаҳон миқёсидаги йирик проблемаларни, шунингдек хусусан КПСС Марказий Комитети Бош секретари Л. И. Брежневнинг Францияга қиладиган визити асосида икки томонлама муносабатларга доир масалаларни совет раҳбарлари билан чуқур муҳокама қилиш имконини берди.

ПАРИЖ, 10 июнь. (ТАСС). Л. И. Брежневнинг Францияга қиладиган визити Франция матбуоти саҳифаларида кенг акс эттирилмоқда. Газеталар Совет — Франция муносабатларига, ҳар икки мамлакат халқларининг анъанавий дўстона алоқаларига, СССР билан Франция ўртасидаги ўзаро манфаатли ҳамкорликнинг ҳар томонлама характерга эга эканлигига бағишланган мақолаларни босиб чиқармоқдалар.

Сиёсий, жамоат доиралари, савдо-сотиқ доираларида ва матбуот саҳифаларида олий даражада ўтказиладиган учрашув халқаро майдонда ҳам, икки томонлама муносабатлар соҳасида ҳам ҳамкорликни мустаҳкамлайди ва кенгайтиради, деган ишонч билдирилмоқда.

«Фигаро» газетаси ва бошқа бир қанча матбуот органлари халқаро сиёсатнинг асосий проблемалари юзасидан, жумладан Яқин Шарқ проблемасини сиёсий жиҳатдан тинч ҳал этиш масаласи юзасидан СССР билан Франциянинг фикри бир-бирига мос эканлигини алоҳида таъкидламоқдалар.

«Фигаро» газетаси ёзади: «Францияни СССРнинг Ғарбдаги биринчи шеригига айлантирган генерал де Голль илгари силжишга эришганидан кейин Москва билан Париж ўртасида алоҳида муносабатлар таркиб топди. Ҳар иккала мамлакат икки томонлама алоқа боғлаб, Умумевропа кенгашининг муваффақиятли ўтишига анча катта ёрдам берди».

«Монд» газетаси таъкидлаб ўтганидек, СССР билан Франция ўртасидаги алоқаларнинг ҳар томонлама ва кенг ривожланганлиги «ҳозирги кундаги табиий иш бўлиб қолди».

«Совет Иттифоқи ва Франция раҳбарларининг олий даражада мунтазам учрашиб туришлари, — деб ёзади газета, — икки мамлакат сиёсий ҳамкорлигининг негизидир».

КПСС Марказий Комитети Бош секретари Л. И. Брежневнинг Францияга қиладиган визитига олдиндан пухта тайёргарлик кўрилаётганлиги, деб ёзади «Эко» газетаси, ҳар икки мамлакатда ана шу муҳим воқеага жуда катта аҳамият берилаётганлигини кўрсатади.

НИГЕРИЯ—КУБА АХБОРОТИ

ЛАГОС, 9 июнь. (ТАСС). Африка халқларининг империализмга, мустамлакачилик ва ирқчиликка қарши миллий-озодлик кураши проблемалари бу ерда бўлиб ўтган Нигерия — Куба музокараларининг асосий мавзуларидан бири бўлди.

Куба ташқи ишлар министри И. Мальмиерка Пеоли бошчилигидаги Куба Республикаси делегациясининг Нигерияга қилган тўрт кунлик расмий визити тугаганидан сўнг эълон қилинган ахборотда шу ҳақда гапирилади. Куба томони апартеид сиёсатига қарши курашга бағишлаб шу йил 22 августда Лагосда очиладиган БМТнинг халқаро конференцияси муваффақиятли чиқишига ёрдам беришга тайёрлигини билдирди.

Ахборотда айтиладики, томонлар музокаралар чоғида икки мамлакат ўртасида турли соҳалардаги ҳамкорликни анча ривожлантириш мумкинлигидан мамнун эканликларини изҳор этиб, Нигерия — Куба муносабатларини мустаҳкамлаш йўллари ва методларини муҳокама қилдилар.

ФИДЕЛЬ КАСТРО БИЛАН СУҲБАТ

НЬЮ-ЙОРК, 10 июнь. (ТАСС). Куба Компартияси Марказий Комитетининг Биринчи секретари, Куба Республикаси Давлат Кенгаши ва Министрлар Советининг Раиси Фидель Кастро Американинг Эй-Би-Си телевизион компанияси вакили билан қилган суҳбатида Қўшма Штатларнинг Кубани иқтисодий қамал қилишдан воз кечиши ҳар иккала мамлакат ўртасидаги муносабатларни нормаллаштиришнинг ҳеч сўзсиз шарти эканлигини яна таъкидлади.

ЮПИ агентлигининг хабар беришича, у Американинг Эй-Би-Си телевизион компанияси вакили билан қилган суҳбатида мен муносабатларнинг яхшиланишидан астойдил ва жиддий суратда манфаатдорман, лекин бу масаланинг ҳал этилиши ҳар икки томоннинг яхши ниятларига боғлиқдир, деб айтди.

Ф. Кастро Кубанинг ички ишларига ажнабийларнинг ҳар қандай аралашувига қатъиян қарши эканлигини билдирди.

Сўнгра Ф. Кастро Марказий разведка бошқармаси Кубага қарши кўпорувчилик ишлари олиб борганлигини ва фитна уюштирганлигини айтди. «Ҳатто ҳозирнинг ўзида, худди шу пайтда ҳам,—деди у, — Марказий разведка бошқармаси ўз планларидан воз кечганлигини исбот этувчи бирор далилга эга эмасман».

Ф. Кастро Хитой тўғрисида гапириб бундай деди: Қўшма Штатлар қай даражада бизнинг муҳолиф бўлса, Хитой шу даражада Қўшма Штатларнинг яхши иттифоқчисидир, деб ҳисоблайман. Ҳозирги вақтда Хитой ҳамма асосий масалаларда сизнинг томонингизда турибди. Биз билан Совет Иттифоқи ўртасида, деди у, муносабатлар интернационал руҳда бўлиб, Хитой билан АҚШ ўртасида эса реакцион муносабатлар мавжуддир.

Ф. Кастро Америка пропагандаси СССРда гўё «инсон ҳуқуқлари бузиляпти» деб тарқатаётган уйдирмаларни ҳамда АҚШ олий мансабдор арбобларининг бу ҳақдаги даъволарини қатъиян рад қилди. Совет Иттифоқи, деди Ф. Кастро, барча мамлакатлар орасида энг озод мамлакатдир. Озод бўлмаган халқ ўз Ватанини ҳимоя қилиш ва фашизмга қарши курашиш учун 20 миллион кишини қурбон бера олиши мумкинлигини тасаввур қилиб бўладими?

Кубанинг Африка мамлакатлари билан муносабатларига тўхталиб, Ф. Кастро бу муносабатлар асосан гражданлик муносабатларидан иборат бўлиб, сира ҳам Ғарб пропагандаси даъво қилишга уринаётганидек ҳарбий характерга эга эмас. Куба бу мамлакатларга зарур бўлган ёрдам, биринчи навбатда техника ва медицина ёрдами бериб турибди. Ангола халқига Жанубий Африкадаги ирқчилар агрессиясини даф этишда ёрдам бериш учун Куба ўз ҳарбий қисмларини юборган биринчи мамлакат Анголадир. Куба ўз қўшинларини Анголадан аста-секин олиб чиқмоқда. Эфиопияга келганда шуни айтиш кераки, у ерда Кубанинг ҳарбий маслаҳатчилари ёки инструкторлари йўқ.

ЎЗБЕКИСТОНДА ПУШКИНХОНЛИК КУНЛАРИ

АСРЛАРГА ҲАМНАФАС ПУШКИН

ХАЛҚ ЮРАГИНИНГ ИФОДАСИ

ЗУЛФИЯ,
СССР Давлат мукофоти лауреати.

Дарёлар музликлардан бошланади. Қорлар ва музликларни айқирган дарёларга айлантирадиган табиат — бу шамол, бу ёмғир, бу қайноқ қуёш! Юксакликлар фарзанди бўлган дарё қанча катта бўлса унинг йўли ҳам шунча кенг ва ниҳоясиз, ҳаётбахш саховат кучи ҳам шунча яшовчан бўлади. Шеърият ҳам шундай!

Пушкин шеърияти ҳақида ўйлаганимда ҳамиша ўзимни шу таққос ҳукмида ҳис қиламан.

Буюк рус халқининг улкан шоири Пушкин дунёга келган замон билан бизнинг ўртамизда юз йиллар ястаниб ётибди. Қанча-қанча дарёлар туғилиб кимгадир баҳра бериб, кимгадир баҳра бермай қуриб кетди. Қанча шоирлар келиб-кетмади, Кимлар қолди, кимлар қолмади. Зеро, замон ғалвири шундай шаддот, шундай адолатлики, ёлғиз ҳақиқатгина унинг ҳаётий синовларига тоб бериб қола олади. Пушкин худди ана шундай яққол ҳақиқат, Пушкин ижоди замонлар ўтган сари заминда кенгроқ парвоз этаётган ҳақиқат парвози. Замондан-замонга буюклиги билан тобора донг таратаётган ўлмас шоир!

Ҳамма ҳақсизлик ва жаҳолатлардан озод, ҳамма бешафқатлик ва эркинликни бўғувчи зулму-занжирлардан қуллар ҳам, диллар ҳам қутулган бизнинг замонларга Пушкин бутун рус халқининг кураш ва интилишларга тўла ҳаётини, мағрур руҳини олиб келди. Биз Пушкинни ўқиймиз. Беқиёс нафосат ва эзгу туйғулар ҳаяжонга солган қайноқ дилидан туғилган шеърият шалоласига ташна лабларимизни тутамиз!

Бир қисм ҳоким ва амалдорлар бутун бир ўлкани қафасга айлантириб, тубанликлар, қабиҳликларнинг энг манфуриии ўйлаб чиқариб турган қора бир даврда келажак ҳақида шу қадарлик нурли ўйлар, шу қадарлик жасорату эзгу-ишонч, шу қадарлик собит ирода билан яшаш — она-юртга содиқ фарзандликка даҳлдорликдир!

Бир гуруҳ сарой дворян ёзувчиларининг тантанавор, баланд парвоз, серҳашам, тумтароқ гапларга бино қўйиб, ёзилган мадҳиялари иззату эътиборда бўлган диққи нафас муҳитда халқнинг жонини дилдиратиб турган ҳаётий мавзулар, сиёсий ғоялар ҳақида чақмоқдай ўткир, сувдай зарур, фуқаро англайдиган содда ва бой рус тилида ҳаққоний сўз айтиш бу инсоният маданиятида мангуликка даҳлдорликдир.

Адабиёт халқ юрагининг ифодасидир, деган ҳақиқат ҳаммага аён. Биз Навоий асарларида тўлалиги билан ёрқин акс этган ҳаётни замонасининг нафасини, ижтимоий тенгсизлик ва адолатсизлик, зулм ва зулмга қарши исён ва туғёнлар, эркинликка интилиш ва бахт ҳақидаги орзуларни эслайлик! Эслаймизу умуминсоний муаммолар табиат ва жамиятдаги воқеалар, ҳодисалар қайнови тамоман бошқа замон ва бошқа маконда яшаб ижод қилган Пушкиннинг ҳам онгини банд этгани, юрагини ҳаяжонга солганини кўрамиз ва ўйлаймиз. Буюк даҳолар ижодидаги бу умумийлик нимада? Бу умумийлик ҳаётнинг бош масалаларини қаламга олганлигида, турмушнинг оддий лавҳаларини катта туйғу ва эҳтирос билан санъаткорона ҳаққоний ифода этганлигида, шеъриятнинг кишиларни мафтун этувчи юксак эзгу туйғулар ва гўзалликлар дунёсига олиб кирадиган сеҳр ва жоду ҳам ана шу мазмун яхлитлиги, ғоянинг ҳаётийлигидан. Шоирнинг танти ва ўктам юрагининг нотинч зарблари бағишлаган гоҳ аламли, гоҳ қувончли, гоҳ қаҳрли, гоҳ ғурурли сатрлари, армону орзулари ижодкорларни бизга яқин қилган қудрат.

Бир миллат ва халққа мансуб шоирнинг бошқа миллатлар, халқлар томонидан севилиб ўқилиши, қайси замонда туғилиб, қаерда яшаб ижод қилишидан қатъий назар, умумбашарники бўлиб қолишининг боиси ҳам худди ана шунда.

Овозим ҳаққоний, мағрур
жаранги
Рус халқи қалбининг
акси-садоси, —

деб куйлаган шоир шеърларининг бутун жаҳонда ўқилиши, ҳассос дидимизни ҳайратга солиб, қайноқ қалбимиз ардоғига кириб келишида зўр қонуният ва мантиқ бор.

Буюк рус халқининг бағри нақадар кенг, нақадар гўзал! Илк саҳарларнинг дилбар сукунатида чўққидан сатҳи тинч булоққа ногаҳон узилиб тушган томчининг нақадар жарангли бўлишини эшитганмисиз? Сиз Пушкиннинг юксак туйғулар кошонасида яшнаб, севги ва висол байрамидан баҳс этган сатрлари берган ҳузурни, риё ва дағалликлардан дил озор чеккандаги изтироб тўла сўзларнинг куйдирувчи аламидан жисмингиз сирқираганини эсланг.

Пушкин шеъриятининг қудрати, назаримда шундаки, Сиз ўзингиз учун энг оғир дақиқаларда ўқисангиз ҳам, Сизни бутун бошқа бир дунёга олиб чиқади. Сизни гўё баҳор эркалаб ўтади. Дилингизни рутубатлардан тозалайди. Бу. Пушкин шеъриятининг ҳар бир дилни куйлашга чорловчи фусункор наъмаси, сўзларда парча-парча бўлиб яшаб қолган шоир юрагининг оташлари!

Биз Навоийни севгандай катта муҳаббат билан севамиз Александр Сергеевич Пушкинни! Қанча замонларга чап бериб, шоирни бизга яқин қилиб берган туйғулар азиз. Озодликка интилиш, ватанга муҳаббат, халққа муҳаббат ва шу ғояларга, туйғуларга бутун борлиқни фидо қилиб хизматда бўлиш санъати азиз. Маънавий дунёси бениҳоятда ўсиб кетган ўзбекистонлик китобхон Пушкинни севиб, ўз шоиримиз, деб атайди. Қаламимизни интизомга чақириб, дилларимизни ҳамиша ёниб туришга, сўзларни ниҳоятда масъулиятлилик, ҳассослик ва эҳтиёткорлик билан ишлатишга ундаб турадиган устоз, деб билади ҳар бир шоир.

У ўз шеърияти билан машҳур. Шеърхон халқ яшайдиган ўзбек тупроғида Пушкин шеърхонлик кунлари жаранглаб юрибди. Катта маданият саройларида, шоирларга қўйилган ҳайкаллар ҳузурида, олий ўқув юртлари ва мактабларда, колхоз клублари ва далаларда, бизнинг иккинчи она тилимиз бўлиб қолган рус тилида ва ўзбек тилида жаранглаяпмоқда шоирнинг жозибали шеърияти!

Бугун ҳар бир совет кишиси биладики, ҳар бир халқ маданий тараққиёти бошқа халқларнинг, умуминсон маданиятининг тараққиёти билан алоқадор. Биз, Совет мамлакати халқларининг юксак фазилатларидан бири шундаки, донолик, тафаккур олами яратган ҳамма маънавий бойлик, ҳар бир халқнинг маданий мулки бўлиб қолиши мумкин. Шундай, бир-бири билан дўстликда, ўзаро бойишда юксакликларга кўтарилмоқда кўп миллатли социалистик маданиятимиз.

Биз Пушкин шеърхонлиги байрами руҳи юрагимизни яйратиб турган шу кунларда мамлакатимиз халқлари ҳаётида янги давр очиб берган Октябрь революцияси ғалабаси ҳақида ўйлашимиз табиий. Агар шу революция бутун халқларни озод қилиб, иқтисодий ва маданий тараққиёт йўлига солиб юбормаса, катта маданият хазиналарига йўл очиб бермаса, биз Пушкинни билмай ўтишимиз мумкин эди.

Мумкин эди!.. Нақадар даҳшатли йўқотиш бўлар эди ҳар бир халқ учун.

Жаҳон кенглигини танитиб ,ҳамма халқлар томонидан яратилган маънавий жавоҳирларни ҳамманинг мулки қилиб берган Ленин даҳосига куллуқ! Шу буюк ғалаба туфайли улуғ рус халқининг тили билан бирга ҳар биримизнинг жон ва руҳимизга сингиб, ҳаммамизнинг юрагимизда яшаётган Пушкинга бугун ҳам, бундан кейин анъана бўлиб қоладиган Пушкин шеърхонлиги кунларида ҳам биз шундай деймиз:

Биз шарқли,
Шарқлилар удуми шундай:
Азиз кишимизни Сиз деб атаймиз
Россия тунидан туғилган кундай
Дилимиз ёритиб яшар даҳонгиз...

Навоий демишки:
«Шеър — дил ҳамроҳи».
Бугун юлдуздан кўп сиз ҳамроҳ диллар.

Қани эшитсангиз, қай жаранг, оҳанг
Ўқир ўз тилида Сизни не эллар!

Янги тонг отмоқда, кекса асрда
Гўдакка кўкрагин тутади она.
Ким билсин, қай уйда ва қайси тилда
Янграр сиз тинглаган ё битган алла...
Она қалби Сизни шеърдай сертўлқин
Келажак қўлига бермоқда бугун.

Овозим-ла чулғанур поёни
йўқ улуғ Русь,
Ундаги барча эллар мени
ёдлайди ҳар дам.
А. С. ПУШКИН.

УСТОЗ ШОГИРДЛАР НАЗАРИДА

Ўзбек ёзувчилари Толстой, Пушкин, Лермонтов ва бошқа рус адабиёти намояндалари асарларини ўзбек тилига таржима қилиш жараёнида улардан жуда кўп нарсаларни ўргандилар. Рус классик ёзувчиларининг ижоди ўзбек совет ёзувчилари учун бадиий маҳоратни эгаллашда катта мактаб бўлди.

Ғафур ҒУЛОМ.

* * *

Пушкин ёлғиз рус халқи поэзиясининг қуёшигина эмас, балки ажралмас дўстлик билан бирлашган барча совет халқлари поэзиясининг ҳам қуёшидир.

ОЙБЕК.

* * *

А. С. Пушкин рус шеърини жаҳон адабиётининг энг баланд юксакликларига кўтариб, вояга етказди. Пушкиннинг ажойиб шеърларини ўқиб, кўзи мошдек очилган жамият у вақтда бу шеърлар қаршисида ҳайратда қолишдан бошқа ҳеч бир нарса қила олмас эди. Чунки бу жамият ҳақиқий гўзал шеърни эндигина кўрган ва шу муносабат билангина унинг маъносига ета бошлаган эди.

Ҳамид ОЛИМЖОН.

* * *

Биз социалистик ахлоқ ва шуур ўлчовини Пушкиннинг адабий меросига татбиқ қилганимизда, ундаги олижаноб ғояларнинг ва туйғуларнинг бизнинг совет замонасига қанчалик мос ва ҳамоҳанг эканлигини кўрамиз.

Мақсуд ШАЙХЗОДА.

УСТОЗ

МИРТЕМИР,
Ўзбекистон халқ шоири.

Александр Сергеевич Пушкин шеъриятида ватандошлик мотивлари ҳам, табиат тасвирлари ҳам, исён ва норозилик ҳайқириқлари ҳам, ошиқоналар ҳам, ҳажвиялар ҳам фақат ўзига хос, жозибали, бурро, эсда қолгулик, булоқ сувларидек тиниқ. Сунъийлик ва ясамалик улардан неча-неча парсах йироқ. Худди оддий суҳбатдай, оддий сўздай аниқ. Лекин унинг тагида, унинг тамалида фикр ётади — мазмун ётади. Анов-манов фикр эмас, ўткир ва чуқур, ҳам зарур бир фикр, замоннинг илғор ғояси!

Эй, илк дўстим, бебаҳо
жўрам!
Қор қўйнида ғуссали
кўрам —
Холи ўша ҳовлимга у чоқ
Сен келганда чалиб
қўнғироқ,
Рози бўлдим толедан
мен ҳам.

Сибирга сургун этилган декабрист дўсти И. И. Пущчинга атаб ёзган шеъри бу. Пушкин ўз бобо мулки, Михайловское қишлоғига сургун этилганда дўсти Пущчин уни йўқлаб келган эди ва йиғлаб кўришган эди. Бу шеър мағзида ўша учрашув, икки ғоядош дўстнинг ҳасратлари, давр фожиаси ётади. Бу шеър машҳур «Сибирга мактуб» шеъри билан бирга Сибирга, декабристларга юборилган шеърнинг нақ ўзи.

Пушкин лирикаси ҳамиша унинг ўз кечинмалари, ўз бесаранжом ва қувғин ҳаётидан бир парча, шу билан бирга у аср янғироғи, аср садосидир. Шу нуқтаи назардан «Арион» шеъри ғоят характерли. «Биз кўпчилик эдик ўша қайиқда» деб бошлангувчи бу шеър улкан умр қиссаси даражасига кўтарилгандир. «Кемани оқил дарға бошқариб бораётган эди, бирдан довул босиб келди ва ҳамма сувга чўкди, фақат мен — уларнинг сирли куйчиси омон қолдим. Тўлқин мени қирғоққа отган эди. Қоя тагида ўша қўшиқларни ҳамон айтяпман», — дейди шоир. Бу Пушкиннинг декабристлар билан чамбарчас боғлиқлигини ва тасодифан (ўша исён куни Сенат майдонида ҳозир бўлолмаган) сургундан қолгани, лекин ҳамон ўша буюк ғоя куйчиси эканлиги рамзий сатрларда содда ва қисқа тасвирлангандир. Ё мана бу «Қиш оқшоми» шеърини олайлик:

Бўрон, зулмат осмонни
тутар,
Қор қуюни қилади ўйин.
Дам ҳайвондек бўкириб
ўтар,
Дам гўдакдай йиғлоқи бир
ун.
Эски томдан похол
тортади,
Гувлаб, бирдан солади
шовқин.
Дарчамизни келиб
қоқади —
Дам кеч қолган йўлчидай
юпун.
Кўҳна кулбам, кичкина
уйим
Ҳам ғамгин, ҳам зулмат
қўйнида.
Сен нимага, бечора бувим,
Жим-жит қолдинг ойнак
тагида?
Чарчатдими бўрон увлаши,
Зерикдингми, бувим,ё эса?
Ё мудратган дугинг
товушими,
Ҳориндингми ёки бўлмаса?
Кел, ичайлик
меҳрибонгинам,
Шўрлик ёшлигимнинг
ҳамроҳи...

Бу фақат Россиянинг қаҳратон қиши тасвири эмас, доҳиёна қиш тасвири тагида шоирнинг ўз энагаси Арина Родионовнага оташ меҳри, одамийлиги, сургунда юрган пайтида энагасига тағин юз қатла боғланиб қолганлиги, энагаси айтган эртаклар негизида ажойиб янги эртаклар дунёга келганлиги — қисқа айтсак — болодийда ҳаётнинг бир бўлаги бу! Энагасига худди фарзанддай ҳурмат ва соғинч оҳанглари нечоғли табиий, содда, халқона ва кўнгилни сел қилишга қодир жўшқин! Бу шоирнинг шахсини очиб бергувчи бир деталь, бу унинг шахсий кечинмаси, бу бақириқ эмас, бир ишора, холос. Ўша замон зайлида саргардон, қувғин тақдири, Бенкендорф зуғуми, эрксизлик азоби ва барча азият ва уқубатларга бир ишора — лекин машҳур декабрь исёнидан кейинги тарихий урйиқитларни кўз олдингизга яққол келтирадиган сиёсий жарангга эга шеър!

Пушкин лирикаси ҳамиша бирон воқеа — ё шодумонлик, ё айрилиқ ифодаси бўлиб туғилади-ю, тор доирадек кўринади, аслида катта бир ҳодиса тасвири, бақувват бир мазмунга — бир садога айланади-қолади. Маҳорат ҳам шунда.

Шоир қаламига мансуб «Денгизга», «Эркинлик», «Анчар», «Чаадаевга атаб», «Бохус қўшиғи», «Арион» каби шеърлари эса очиқ-ойдин эркка ташналик ҳайқириқлари ва ундовларидир.

«Шоҳ қишлоғи хотиралари» шеъри унинг болалик машқларидан. Лекин бўлажак буюк шоир қалами шу шеъридан ҳам ошкор кўринади. Маълумки бу ёрқин қасида Лицей имтиҳонида шоир томонидан ўқилган ва мудраб ўтирган кекса шоир Державин кўзини оча қулоқ солган эди.

Ғуссали тун пардалари
осмиш
Мудроқ осмон
равоқларида.
Водийларни сукунат
бағрига босмиш
Ўрмон оппоқ туман
қучоқларида.
Сал шилдирар эманзор
соясига шошган сой,
Сал пичирлар уйқучан
шаббода барг-ўтларда.
Сузиб юрар каттакон
оққуш янглиғ тўлин ой
Кумуш ранг булутларда.
Бунда кўрдим: сарвига
чирмашибдир мажнунтол,
Соялари жимирлар
сувнинг биллур мавжида.
Далалар маликаси
нилуфар мағрур, ҳушҳол,
Дабдабаси, зийнати,
гўзаллиги авжида.
Ғадир-будур тоғлардан
тушар бебош шаршара,
Марварид дарё бўлиб
оқар, қайнашар.
У ёнда, сокит кўлда пари
қизлар шўх, сара,
Эринчоқ тўлқинларни
сачратишар, ўйнашар.

Нечоғли тиниқ, ўзига тортиб олгувчи тасвир — Ватан туйғуси, Ватанга ошифталик туйғуси — бўлса шунчалик бўлади-да!

Мен Пушкин шеъриятига хос жўшқин ирмоқларнинг биттасигагина жиндак тўхталдим, холос. «Пушкин поэзияси, — деган эди Белинский — бемаъни хаёлпарастликдан, мавҳумотдан, сохталикдан, беранг идеалдан узоқ. Пушкин поэзияси тамом ҳақиқат ва ҳаётийлик билан суғорилгандир... Пушкин поэзиясида осмон бор-у, лекин у ер билан чатишиб, бирлашиб кетгандир». Замонлар ўтди, давронлар ўтди. Пушкин поэзияси ҳамон ўша донишманд айтганидек ўз кучида, ўз жарангдорлигида, ўз баланд савиясида, ўз таъсир — бахшлигида, ўз барқида.

Ватанимиз халқлари Ленин партиясининг ақл-заковати яратган, Ленин партиясининг пўлат иродасидан дунёга келган ўз асосий қонунидан ҳақли равишда фахрланаётган шу шарафли айём — Пушкин орзулари чинакам рўёбга чиққан айём деб тушунаман. Пушкин шу кунлар келишига дил-дилидан ишонган эди, келди ҳам! Шоирнинг улуғлиги ҳам, бутун халқларга бирдек суюк даҳоси ҳам, шеърият бобида оталиги ҳам, устозлиги ҳам шунда!

ЯНГИ ТАРЖИМА

ЎТИНЧ

А. С. ПУШКИН

Ўзинг асра энди мени, туморим,
Қувғин чоғларимда мени асрай қол.
Қалбимни чулғаса шубҳа ва малол,
Ўзинг асра энди мени, туморим.

Тўлқинлар бузишиб сабру қарорим,
Теграмни чулғашиб олсалар мутлоқ,
Булутлар солсалар ваҳший қалдироқ,
Ўзинг асра энди мени, туморим.

Бегона элларда ёзиб хуморим,
Эринчак сукунат қўйнида қолсам,
Оловли жанг ҳиссини қалбимга солсам,
Ўзинг асра энди мени, туморим.

Сирли ва муқаддас офтоб узорим,
Алдоқчи, ғаройиб, лазиз туйғулар...
Хиёнат кўкида ботдилар улар...
Ўзинг асра энди мени, туморим.

Ўтган хотиралар — дилдаги зорим,
Қалбим жароҳатин тирнамасин бас,
Алвидо, умидлар, тинч ухла, ҳавас,
Ўзинг асра энди мени, туморим.

Абдулла ОРИПОВ таржимаси.

ИЛМИЙ СЕССИЯ

Ўзбекистон ССР Фанлар академиясида 10 июнь куни миллий адабиётни ривожлантиришда Пушкин ижодий меросининг ролига бағишланган илмий сессия бўлиб ўтди.

Олимлар Пушкинга бағишланган илмий сессияни республика ёзувчилари билан биргаликда ўтказдилар. Ўзбекистон Ёзувчилар союзи правлениесининг биринчи секретари, республика Фанлар академиясининг академиги, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони К. Яшин сессияни кириш сўзи билан очди.

Сессияда А. С. Пушкин ва ўзбек адабиёти, ўзбек совет поэзиясини жанр жиҳатидан бойитишда, реалистик прозани, адабий танқидчиликни ривожлантиришда Пушкин ижодиётининг роли, Пушкин ва Ойбек, шунга ўхшаш бошқа мавзуларда илмий докладлар тингланди. Республиканинг кўзга кўринган шоирлари Пушкин асарларидан қилган таржималарини, рус адабиётининг асосчиси тўғрисидаги ўз шеърларини ўқиб бердилар. (ЎзТАГ).

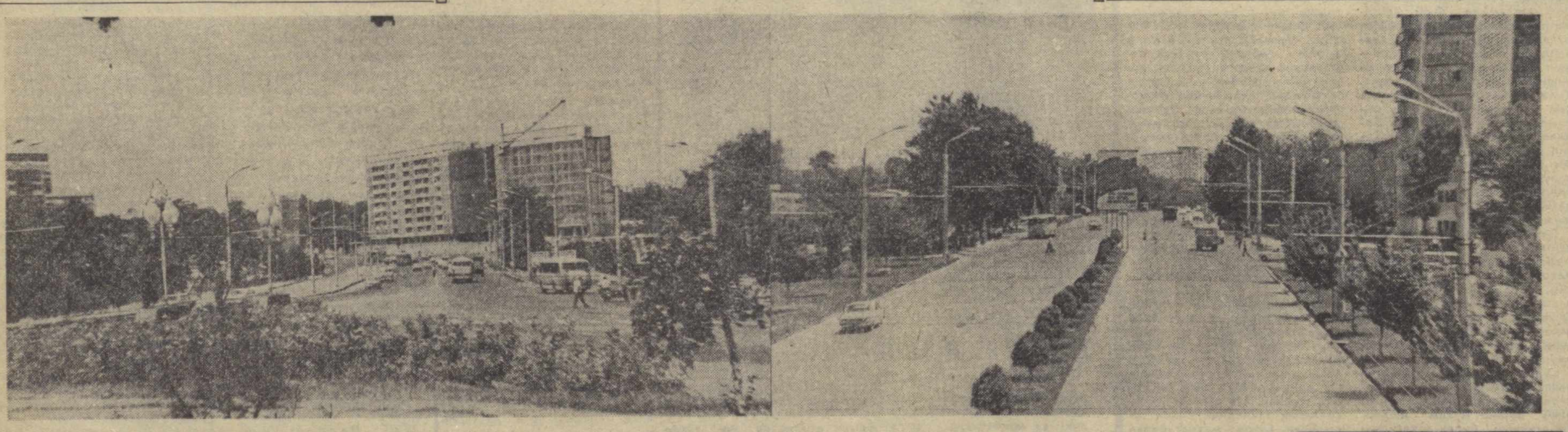

СУРАТДА: Тошкентда улуғ шоирнинг табаррук номи билан аталадиган кўча. Пойтахтнинг энг кўркам ва обод кўчаларидан ҳисобланган бу манзилгоҳ тағин ҳам муҳташам манзара касб этмоқда.

Ю. Богданов фотолари.

Редактор М. ҚОРИЕВ.

Реклама ва эълонлар

Телевидение

МАРКАЗИЙ ТЕЛЕВИДЕНИЕНИНГ «ВОСТОК» ПРОГРАММАСИ

10.00 — **Янгиликлар.** 10.10 — Зарядкага сафланинг. 10.30 — **Будильник.** 11.00 — Совет Иттифоқига хизмат қиламан. 12.30 — **«Орлёнок».** 13.00 — Музикали киоск. 13.30 — Қишлоқ янгиликлари. 14.30 — **Тириклар ва ўликлар** (бадиий фильм, 2-серия). 16.20 — **Бугун енгил саноат ходимлари куни.** 16.35 — Музикали программа. 17.20 — Фильм-концерт. 17.40 — Халқаро панорама. 18.10 — **Цирк майдонида.** 19.00 — **Янгиликлар.** 19.30 — **Киносаёҳатчилар клуби.** 20.30 — 1977 йил қўшиқлари. 20.55 — «Камомат» (телеспектакль). 22.00 — **«Вақт».** 22.30 — Сизнинг фикрингизча. 23.40 — **Ҳозирги замон беш кураши бўйича Европа чемпионати.** 00.25 — **Янгиликлар.**

ЎЗБЕКИСТОН ТЕЛЕВИДЕНИЕСИНИНГ ПРОГРАММАСИ

10.10 — **Янгиликлар.** 10.20 — «Куйланг ёш хонандалар». 10.50 — Болалар учун кинофильм. 11.00 — **Қувноқ стартлар.** 12.00 — Ёш киноҳаваскорлар клуби. 13.00 — Болалар учун телевизион театр. М. Харисов. «Қизил сайёрага саёҳат». 14.00 — Бадиий ҳаваскорлар концерти. 14.40 — Реклама. 18.05 — **Мультфильм.** 18.45 — Пушкинхонлик. 19.25 — **Бугун енгил саноат ходимлари куни.** 19.45 — **Ахборот.** 20.00 — **Футбол: «Пахтакор — «Нистру»** (2-тайм). 20.45 — Фильм-концерт. 21.00 — **Ахборот.** 21.20 — **Телевизион миниатюралар театри.** 22.00 — **«Вақт».** 22.30 — Илғор тажриба мактаби. 22.45 — **Матонатли кишилар** (бадиий фильм, 2-серия).

ҚИРҒИЗИСТОН ТЕЛЕВИДЕНИЕСИНИНГ ПРОГРАММАСИ

17.00 — **ФРУНЗЕ КЎРСАТУВЛАРИ.**

Радио

БИРИНЧИ ПРОГРАММА. 8.30 — «Ватаним тонги». Концерт. 9.15 — **«Табассум».** 11.15 — «Эрталабки салом» (Москва). 12.00 — «Пушкинхонлик». 12.10 — **«Ўзбекистон ишчиси».** 12.50 — «Пушкинхонлик». 13.00 — Беш йиллик илғорлари ҳақида ҳикоя қиламиз. 13.30 — **Енгил саноат ходимлари, Сизлар учун.** 14.00 — Дала шийпони — оромгоҳ маскан. 15.10 — Пушкин ҳайкали олдида. 15.25 — **Енгил саноат ходимларининг талабларига биноан концерт.** 16.00 — «Пушкинхонлик». 17.40 — Дам олиш киноафишаси. 18.00 — Халқаро шарҳловчилар даврасида (Москва). 18.30 — Енгил куйлар. 19.00 — Бахт қўшиқлари. 19.20 — **«Ёшлик»** радиостанциясининг программаси. 20.00 — **Футбол. «Пахтакор» — «Нистру».** 21.15 — Халқ қўшиқлари. 22.00 — **«Табассум»** (такрорий). 22.45 — Дуторда М. Юнусов чалади. 23.15 — Сиз ёқтирган қўшиқлар.

Театр

НАВОИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРИДА — 12/VI да **Этик кийган мушук** (12.00), **Бир актли балетлар** (19.00).

ҲАМЗА НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 12/VI да **Ўғирланган умр.**

МУҚИМИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУЗИКАЛИ ТЕАТРИДА — 12/VI да **Оддий мўъжиза.**

Цирк

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА — 12/VI да (10, 13, 16.00, 19.30). **РСФСР халқ артисти МАРГАРИТА НАЗАРОВА раҳбарлигидаги «ЙЎЛБАРСЛАР» АТТРАКЦИОНИ.**

Кино

ҚИШКИ БИНОДА

САНЪАТ САРОЙИ — **Катта пойга** (катта зал), **Биз бир-биримизни шундай севардикки...** (кичик зал, кундуз ва кечқурун).

Алвидо, полицай! — «ЧАЙКА» (12, 14, 16.00), «ВОСТОК», «НУКУС», «МОСКВА» (кундуз ва кечқурун).

«Мулен Руж» — «ЧАЙКА» (18, 20, 21.45), «ҚОЗОҒИСТОН» (кундуз ва кечқурун).

Мафия чангалида — «ТОШКЕНТ СОВЕТИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ» (16, 18, 20, 21.50), «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (жуфт соатларда).

Йилнинг тўрт фасли — «ТОШКЕНТ СОВЕТИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ» (12, 14.00), ҲАМЗА номли (кундуз ва кечқурун).

Бенжи (тоқ соатларда), **Кўл узра соната садоси** (жуфт соатларда) — «ДРУЖБА».

Ўзбекистон ССР Савдо министрлигининг республика гастрономлари бирлашмаси коллективи Самарқанд гастрономининг директори О. Мирмуҳамедовага қизи

Сабоат ПУЛАТОВАнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия билдиради.

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ — Орган ЦК Компартии Узбекистана, Верховного Совета и Совета Министров Узбекской ССР

БИЗНИНГ АДРЕС: 700 000, ГСП, Тошкент, ЛЕНИН проспекти, 41 * ТЕЛЕФОНЛАР: Коммутатор — 330249 дан 330258 гача Эълонлар — 338142

Р. 03431. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. Тошкент шаҳри. Индекс 64583. Г. — 135.